

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل ————— ل دروس

دوره کارشناسی علوم تربیتی ————— ی

گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی ————— ی

شاخه برنامه ریزی کودکان استثنائی

کمیته برنامه ریزی علوم تربیتی

گروه علوم انسان ————— ی

مصوب دویست و شصت و هفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ : ۷۴/۸/۳۰

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی

دوره کارشناسی علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

گروه : علوم انسانی

کمیته تخصصی : علوم تربیتی

رشته : علوم تربیتی گرایش آموزش و پرورش
کودکان عقب مانده ذهنی

شاخه :

کدرشته :

دوره : کارشناسی

شورای عالی برنامه ریزی در دیست و هفتمین جلسه

مورخ ۷۲/۸/۳۰ بر اساس طرح دوره کارشناسی علوم تربیتی که

توسط کمیته علوم تربیتی گروه علوم انسانی شورای عالی

برنامه ریزی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده است برنامه آموزشی این دوره

را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب

کرد و مقرر میدارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی علوم تربیتی از تاریخ تصویب برای کلیه

دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا

است .

الف : دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی

اداره میشوند .

ب : موسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی زیر اساس

قوانین ، تاسیس میشوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند .

ج : موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط

دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده (۲) از تاریخ ۷۲/۸/۳۰ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه موءسسات در زمینه کارشناسی علوم تربیتی در همه دانشگاهها وموءسسات آموزش عالی منکور در ماده ۱ منسوخ میشوند ودانشگاهها وموءسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایر وبرنامه جدید را اجرا نمایند .

ماده (۳) مشخصات کلی وبرنامه درسی وسرفصل دروس دوره : کارشناسی علوم تربیتی در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ وآموزش عالی ابلاغ میشود .

رای صادره دویست شصت وهفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۷۲/۸/۳۰

در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی علوم تربیتی

- (۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی علوم تربیتی که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهادشده بود با اکثریت آراء بتصویب رسید .
- (۲) برنامه آموزشی دوره کارشناسی علوم تربیتی از تاریخ تصویب قابل اجراء است .

رای صادره دویست شصت وهفتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۷۲/۸/۳۰ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی علوم تربیتی صحیح است بمورد اجراء گذاشته شود .

دکتر سید محمد رضا هاشمی کلپایگانی
وزیر فرهنگ وآموزش عالی

مورد تأیید است
محمد تقی...

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ وآموزش عالی جهت اجرا ابلاغ میشود .

سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه :

در حدود ۳ درصد افراد هر جامعه مبتلا به نوعی عقب ماندگی ذهنی هستند .
از این روشناسانی این قبیل کودکان و آموزش و پرورش آنان از ابعاد مختلف حائز کمال اهمیت می باشد .
در دین مبین اسلام افراد با هر نوع توان و استعداد حق برخورداری از موهبت الهی و حقوق اجتماعی را دارند و استعداد و توان آنها در هر حد و اندازه قابل پرورش و تربیت است بنابراین باید در حکومت جمهوری اسلامی امکانات بهره وری از مواهب الهی را برای همه افراد در سایه تعلیم و تربیت صحیح فراهم کرد . مسئله دیگری که در رابطه با تعلیم و تربیت این گروه مطرح است این است که عدم توجه به تعلیم و تربیت آنان موجب زیانهای اجتماعی و اقتصادی برای جامعه و در واقع هدر رفتن تعداد زیادی از افراد خواهد شد مضافاً اینکه با عنایت به شرایط جسمی و روانی این گروه اگر عدم توجه به آنان باعث انحرافات و اشکالات اجتماعی شود اثر مستقیم آن بر جامعه مترتب خواهد شد که در نزد خداوند مسئول خواهیم بود .

۱- تعریف و هدف

کودکان و دانش آموزان استثنائی را می توان در شش گروه کلی تقسیم کرد و هر گروه را تحت شرایط خاصی تحت تعلیم و تربیت قرار داد .
این شش گروه عبارتند از :

۱- کودکان عقب مانده* ذهنی

۲- کودکان معلول جسمی

۳- کودکان نابینا و نیمه بینا

۴- کودکان ناشنوا و نیمه شنوا

۵- کودکان مبتلا به اختلالات هی عاطفی - اجتماعی

۶- کودکان تیـز هوش

هدف از آموزش و پرورش کودکان و دانش آموزان استثنائی فراهم کردن فرصتهای مناسب و امکانات آموزشی ویژه بمنظور شکوفاشازی حداکثر توانائیهای ذهنی و جسمی کودکان با توجه به ویژگیهای عقلانی و جسمانی آنان می باشد .

۲- طول دوره و شکل نظام :

متوسط طول دوره کارشناسی علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی ۵ سال می باشد (حداقل ۴ و حداکثر ۶ سال) و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه مصوب شورای عالی برنامه ریزی ، وزارت فرهنگ و آموزش عالی است . کلیه دروس در هشت ترم برنامه ریزی شده و طول هر ترم ۱۷ هفته در هر نیمسال تحصیلی است . زمان تدریس هر واحد از نوع نظری ۱۷ ساعت ، از نوع عملی ۳۴ ساعت و کارورزی ۶۸ ساعت است .

۳- تعداد واحدهای درسی :

تعداد کل واحدهای درسی دوره* کارشناسی علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ۱۴۳ واحد درسی نظری و عملی است . این دروس از لحاظ محتوی به

دروس عمومی، دروس اصلی، دروس اختیاری و دروس اختصاصی تقسیم می شود.

۱- دروس عمومی: فرهنگ و معارف اسلامی و آگاهیهای عمومی	۲۳ واحد
۲- دروس اصلی	۶۳ "
۳- دروس اختیاری	۶ "
۴- دروس تخصصی	۵۱ "

جمع ۱۴۳ واحد

۴- نقش و توانایی

۱- دبیر مدارس دانش آموزان استثنائی (کودکان عقب مانده ذهنی).

۲- مربی مراکز نگهداری کودکان عقب مانده ذهنی .

۳- مدیر مراکز کودکان و دانش آموزان عقب مانده ذهنی .

۴- کارشناسی گزینش و تشخیص کودکان عقب مانده ذهنی .

۵- کارشناسی آموزش و پرورش کودکان و دانش آموزان عقب مانده ذهنی در مؤسسات

کوناگون از قبیل: وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور.

۵- ضرورت و اهمیت:

با توجه به اینکه بطور متوسط ۳ درصد افراد هر جامعه مبتلا به نوعی عقب ماندگی ذهنی می باشند شناسایی این قبیل کودکان از اهمیت ویژه ای برخوردار است. لذا هدف این دوره تربیت افرادی است که بتوانند آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی را عهده دار گردند.

فصل دوم

برنامه

الف : دروس عمومی : فرهنگ ، معارف و عقاید اسلامی

"آگاهیهای عمومی"

برای تمام رشته های تحصیلی دوره های کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته

ردیف	نام درس	واحد	ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱	معارف اسلامی (۱)	۲	۲۴	-	۲۴
۲	معارف اسلامی (۲)	۲	۲۴	-	۲۴
۳	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	۲۴	-	۲۴
۴	انقلاب اسلامی و ریشه های آن	۲	۲۴	-	۲۴
۵	تاریخ اسلام	۲	۲۴	-	۲۴
۶	متون اسلامی (آموزش زبان عربی)	۲	۲۴	-	۲۴
۷	فارسی *	۳	۵۱	-	۵۱
۸	زبان خارجی *	۳	۵۱	-	۵۱
۹	تربیت بدنی (۱)	۱	-	۲۴	۲۴
۱۰	تربیت بدنی (۲)	۱	-	۲۴	۲۴
جمع		۲۰	۳۰۶	۶۸	۳۷۴

* : هریک از دروس زبان فارسی و زبان خارجی باید در هفته حداقل در دو جلسه

تدریس شوند.

ب: دروس اصلی دوره کارشناسی علوم تربیتی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش‌نیازها
			جمع	نظری	عملی	
۰۱	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران	۲	۳۴	۳۴	-	
۰۲	فلسفه آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۳۳
۰۳	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۴	آموزش و پرورش تطبیقی	۳	۵۱	۵۱	-	۰۳
۰۵	آموزش و پرورش ابتدائی، راهنمایی و متوسطه	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۶	اخلاق اسلامی	۲	۳۴	۳۴	-	
۰۷	روشها و فنون تدریس	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۸	روانشناسی عمومی	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۹	روانشناسی تربیتی	۳	۵۱	۵۱	-	۰۸
۱۰	روانشناسی رشد (کودکی) (۱)	۲	۳۴	۳۴	-	۰۹
۱۱	روانشناسی رشد (نوجوانی) (۲)	۲	۳۴	۳۴	-	۱۰
۱۲	جامعه‌شناسی عمومی	۳	۵۱	۵۱	-	
۱۳	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۱۲
۱۴	اقتصاد آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۳۴
۱۵	مقدمات مدیریت آموزشی	۲	۳۴	۳۴	-	
۱۶	مقدمات برنامه‌ریزی آموزشی و درسی	۲	۳۴	۳۴	-	
۱۷	آموزش و پرورش کودکان استثنائی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۰۹ و ۰۸
۱۸	مقدمات مشاوره و راهنمایی	۳	۵۱	۵۱	-	
۱۹	مقدمات تکنولوژی آموزشی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	
۲۰	آشنائی با کتابخانه و اصول کتابداری	۲	۳۴	۳۴	-	
۲۱	روشهای آماری در علوم تربیتی	۲	۳۴	۳۴	-	
۲۲	سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۲۱
۲۳	مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۲۱
		۶۱				

ب: دروس اصلی دوره کارشناسی علوم تربیتی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیازها
			جمع	نظری	عملی	
۰۱	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران	۲	۳۴	۳۴	-	
۰۲	فلسفه آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۰۶
۰۳	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۴	آموزش و پرورش تطبیقی	۳	۵۱	۵۱	-	۰۳
۰۵	آموزش و پرورش ابتدائی، راهنمایی متوسطه	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۶	کلیات فلسفه	۲	۳۴	۳۴	-	
۰۷	روشها و فنون تدریس	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۸	روانشناسی عمومی	۳	۵۱	۵۱	-	
۰۹	روانشناسی تربیتی	۳	۵۱	۵۱	-	۰۸
۱۰	روانشناسی رشد (کودکی) (۱)	۲	۳۴	۳۴	-	۰۹
۱۱	روانشناسی رشد (نوجوانی) (۲)	۲	۳۴	۳۴	-	۱۰
۱۲	جامعه شناسی عمومی	۳	۵۱	۵۱	-	
۱۳	جامعه شناسی آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۱۲
۱۴	اقتصاد آموزش و پرورش	۳	۵۱	۵۱	-	۱۳
۱۵	مقدمات مدیریت آموزشی	۲	۳۴	۳۴	-	۱۴
۱۶	مقدمات برنامه ریزی آموزشی و درسی	۲	۳۴	۳۴	-	
۱۷	آموزش و پرورش کودکان استثنائی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۰۹، ۰۸
۱۸	مقدمات مشاوره و راهنمایی	۳	۵۱	۵۱	-	
۱۹	مقدمات تکنولوژی آموزشی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	
۲۰	آشنائی با کتابخانه و اصول کتابداری	۲	۳۴	۳۴	-	
۲۱	روشهای آماری در علوم تربیتی	۲	۳۴	۳۴	-	
۲۲	سنجش و اندازه گیری در علوم تربیتی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۲۱
۲۳	مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی	۲	۶۸	۳۴	۳۴	۲۱
۲۴	کلیات اقتصاد	۲	۳۴	۳۴	-	
جمع		۶۳				

جدول ۳

ج - دروس تخصصی دوره کارشناسی علوم تربیتی در گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش‌نیازها
			جمع	نظری	عملي	
۴۱	فیزیولوژی اعصاب	۲	۳۴	۳۴	-	-
۴۲	روانشناسی عقب ماندگی ذهنی	۲	۶۸	۳۴	۳۴	۱۷
۴۳	آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی (۱)	۲	۳۴	۳۴	-	۴۲
۴۴	آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی (۲)	۲	۳۴	۳۴	-	۴۳
۴۵	اختلالات رفتاری - عاطفی	۲	۳۴	۳۴	-	۱۱
۴۶	اختلالات گویائی	۲	۶۸	۳۴	۳۴	۴۵
۴۷	اختلالات یادگیری ویژه	۲	۶۸	۳۴	۳۴	۴۵
۴۸	گفتاردرمانی	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۴۶
۴۹	روشهای تغییر رفتار	۳	۶۸	۳۴	۳۴	۴۵
۵۰	آزمون های تشخیص عقب ماندگی ذهنی	۲	۶۸	۳۴	۳۴	۱۷
۵۱	بهداشت و کمکهای اولیه	۲	۵۱	۱۷	۳۴	-
۵۲	روشهای مشاوره و مصاحبه	۳	۶۸	۳۴	۳۴	-
۵۳	بازی و حرکت درمانی	۲	۵۱	۱۷	۳۴	۴۵
۵۴	تهیه مواد و وسائل آموزشی و کمک آموزشی	۲	۵۱	۱۷	۳۴	۱۹
۵۵	روش تدریس علوم تجربی و اجتماعی	۲	۳۴	۳۴	-	۰۷
۵۶	روش تدریس ریاضی	۲	۳۴	۳۴	-	۰۷
۵۷	روش تدریس زبان فارسی	۲	۳۴	۳۴	-	۰۷
۵۸	کارروزی در روشهای تدریس	۲	۱۰۲	-	۱۰۲	۵۷، ۵۶، ۵۵
۵۹	روشهای بازپروری حرفه ای	۲	۵۱	۱۷	۳۴	۴۹
۶۰	متون تخصصی به زبانهای خارجی	۲	۳۴	۳۴	-	-
۶۱	اختلالات روانی - حرکتی	۲	۵۱	۱۷	۳۴	-
۶۲	اصول مددکاری اجتماعی	۲	۳۴	۳۴	-	-
جمع		۵۱	۱۱۰۵	۶۲۹	۴۷۶	

دروس اختیاری دوره کارشناسی علوم تربیتی در گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش از یا زمان ارائه درس
			جمع	نظری	عملی	
۳۱	آموزش بزرگسالان	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۲	روان شناسی تفاوت های فردی	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۳	انسان شناسی در اسلام	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۴	روان شناسی اجتماعی	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۵	روان شناسی شخصیت	۲	۳۴	۳۴	-	۵۸
۳۶	روان شناسی و آموزش کودکان تیزهوش	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۷	روان شناسی و آموزش کودکان ناشنوا	۲	۳۴	۳۴	-	-
۳۸	روان شناسی و آموزش کودکان نابینا	۲	۳۴	۳۴	-	-
جمع		۱۶				

توضیح: دانشجویان هریک از دوره های کارشناسی علوم تربیتی می توانند تعداد ۶ واحد درس بعنوان دروس اختیاری از دروس فوق بیازد دروس اختصاصی یکی از رشته های روانشناسی، جامعه شناسی، اقتصاد و الهیات و معارف اسلامی زیر نظر استاد راهنما، انتخاب کنند.

تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

کد درس (۰۱)

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با آموزش و پرورش در ایران و اسلام در ادوار گذشته به منظور درک آموزش و پرورش عصر حاضر که اساس آن در گذشته پی ریزی شده است .

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

۱- آموزش و پرورش در ایران پیش از اسلام

- زبان و خط در عهد باستان

- آئین زرتشت و تربیت

- تربیت کودکان و نوجوانان

- تربیت اخلاقی

- آئین مانی

- مزدک و آئین او

- مهرپرستی

- آئین عیسوی و بودائی

- تعلیمات عالییه (حوزه علمی جندی شاپور)

۲- تعلیمات عالییه در ایران اسلام

- مدارس دردوران پیش از مغول

- مدارس دردوران مغول

- کارشناسی در عهد صفویه

۳- تشکیلات و نظامات مدارس قدیم و شیوه تعلیم و تربیت در آنها

- کیفیت تعلیم در مساجد

- کیفیت تعلیم در مدارس

- مواد درسی - کتابهای درسی

- روابط استادان و شاگردان و وظایف آنها

۴- تعلیمات عالیہ و مدارس جدید در عہد قدیم

- تاسیس مدرسہ دارالفنون و اثرات آن

- مدرسہ علمیہ و انجمن معارف

- تاسیس مدارس ملی

۵- مشروطیت و تاثیر آن در آموزش و پرورش

۱- ادوار آموزش و پرورش اسلامی

۲- تاثیر تمدن اسلام در علوم بیگانه

- فلسفہ در اسلام

- پزشکی در اسلام

- نجوم یا ہیئت

۳- مدارس در اسلام

- تعلیم

- مدارس قبل از نظامیہ

- مدارس نظامیہ

- کتابخانہ های اسلامی

- آموزش و پرورش زبان در اسلام

فلسفه آموزش و پرورش

تعداد واحد : ۳

کد درس (۰۲)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : کلیات فلسفه

هدف : ۱- آشنائی با حوزه عمل دانش فلسفه ۲- آشنائی با مکاتب عمده اصلی فلسفه
۳- ارزیابی رابطه فلسفه با تعلیم و تربیت ۴- تحلیل مسائل اصلی فلسفه تعلیم و تربیت
۵- بررسی فلسفه آموزش و پرورش در رژیم گذشته ۶- ارزیابی چشم انداز فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

- معنی و مفهوم فلسفه

- رابطه فلسفه با تعلیم و تربیت

- معرفت (مفهوم معرفت ، انواع ، منابع تشکیل آن)

- تجربه

- حقیقت و ملاک تشخیص آن

- ارزشها (ماهیت ، اقسام و قضایای ارزشی)

- تعلیم و تربیت در سه مکتب

- ایده آلیسم

- رئالیسم (ورنالیزم اسلامی)

- ماتریالیسم

- فلسفه آموزش و پرورش غرب (پراگماتیسم) و نقد آن

- تاثیر فلسفه آموزش و پرورش غرب در ایران

- ضرورت تدوین فلسفه جدید آموزش و پرورش جمهوری اسلامی

- چشم انداز عمومی فلسفه آموزش و پرورش جمهوری اسلامی

اصول و مبانی آموزش و پرورش

تعداد واحد : ۳

کد درس (۵۳)

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : شناسایی مجموعه اصولی است که منشاء و مصدر رفتار آموزگار و دانش آموز است و در ضمن عمل یعنی در حین آموختن و فراگرفتن و هدایت کردن و پرورش یافتن آموزگار و شاگرد را بکار آید. آشنایی با مبانی فلسفه ، عملی و اجتماعی آموزش و پرورش است .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

الف -

۱- مفهوم آموزشی و پرورش

۲- اصول از نظر دکترین هوشیار :

۳- اصول از نظر دکترین فیلیپ اسمیت

۴- اصول تعلیم و تربیت از نظر جان دیوی

۵- اصول تعلیم و تربیت از نظر علی شریعتمداری با توجه به تحقیقات روان شناسی

ب -

۱- مبانی نظری آموزشی و پرورش و نظریه ها و افکار متفکرین بزرگ در آموزش و پرورش

۲- چگونگی تاثیر پیشرفتهای علمی و صنعتی

۳- مبانی اجتماعی آموزش و پرورش (تاثیر تغییرات و تحولات اجتماعی در آموزش و پرورش)

آموزش و پرورش تطبیقی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۵۴)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : اصول و مبانی آموزش و پرورش

هدف : آشنائی با علم آموزش و پرورش تطبیقی و مطالعه نظامهای آموزشی چندکشور.

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

الف -

۱- اصول عمومی و مسائل آموزش و پرورش تطبیقی

۲- بررسی آموزش و پرورش تطبیقی به عنوان یک علم

۳- اهداف آموزش و پرورش تطبیقی و تعریف آن

۴- تاریخچه مختصر مطالعات تطبیقی در تعلیم و تربیت

۵- عوامل تاریخی و سنتهای فرهنگی

۶- روشهای علمی : نقد و بررسی

ب -

۱- روش مطالعه چند نظام آموزشی

۲- مطالعه مشخصات یک یاد و نظام تربیتی غیر از ایران

۳- مقایسه وجوه مشترک و متفاوت این نظامها

آموزش و پرورش ابتدائی، راهنمایی و متوسطه

تعداد واحد : ۳

کد درس (۵۵)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : شناخت دانشجویان با مقاطع سه گانه دبستان - راهنمایی تحصیلی و دبیرستان و آشنائی با وظایف و مسئولیتها هر یک از این مقاطع . در این درس همچنین دانشجویان با شیوه تربیت معلمان و نهادهای آموزشی، اجتماعی و فرهنگی آشنا خواهند شد.

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

تعاریف مربوط به آموزش و پرورش دبستانی، راهنمایی تحصیلی و دبیرستان در نظام آموزش و پرورش ایران - اهداف آموزشی و پرورشی مقاطع سه گانه دبستان، راهنمایی تحصیلی و دبیرستان - در دبستان آموزش و پرورش متوجه آموزش مهارتها، پرورش خلاقیت و ارائه خدمات راهنمایی به کودک و والدین و معلمان می باشد، در دوره راهنمایی تحصیلی علاوه بر اهداف مزبور، توجه خاص به دوره نوجوانی و نیازهای اجتماعی، فرهنگی و تربیتی آنان مبذول خواهد شد. آماده ساختن دانش آموزان و ارائه خدمات راهنمایی تحصیلی جهت انتخاب رشته دبیرستانی و وظایف و ویژگیهای مقاطع سه گانه دبستان، راهنمایی تحصیلی و دبیرستان و تفاوتهای آموزش و پرورش آنها . پویایی گروه در هر یک از گروههای سنی دبستان، راهنمایی تحصیلی و دبیرستان، چگونگی گزینش و تربیت معلمان صلاحیتدار برای دبستان، دوره راهنمایی و دبیرستان - نقش نهادهای اجتماعی - فرهنگی و چگونگی فعالیت آنها در رابطه با مدارس مانند انجمن اولیا و مربیان، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، خانه ادبیات و هنر کودکان و نوجوانان، بازدید از مدارس و نهادهای آموزشی اجتماعی و فرهنگی و تهیه گزارش های مربوط به آنها .

روشها و فنون تدریس

کد درس (۵۷)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنا کردن دانشجویان با : ۱- مسائل اساسی تربیتی در رابطه با تدریس و مقایسه آنها (پرورش تفکر در مقابل عادت) ۲- شیوه ها و الگوهای تدریس ۳- چگونگی طراحی، اجرا و ارزیابی یک واحد درسی ۴- روشهای معمول در حوزه های علمیه و مقایسه آنها با روشهای معمول در دانشگاهها.

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

- مقدمه

- تفکر، مسأله اساسی تربیتی

- تحلیل تفکر

- پرورش تفکر در مقابل عادت (دو روش متضاد در آموزش)

- تدریس و یادگیری

- فرآیند تدریس و یادگیری

- مدل های یادگیری

- مراحل یادگیری

- تئوری های یادگیری

- کاربرد اساس یادگیری در روشهای تدریس

- ارتباط انسانی

کلیات فلسفه

۵۶

کد درس

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنائی اجمالی با فلسفه اسلامی و مکتبهای مشائی و اشراقی

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

آشنائی با فلسفه- کلام و مسائل مهمی که در آن مطرح است . فلسفه مشاء و ابن سینا حکمت اشراقی و شیخ اشراق - اجمالی از سیر فلسفه اسلامی بعد از ابن رشد - مکتب فلسفی صدرالمطاء لهین سیر فلسفه بعد از ملا صدرا .

- بررسی منابع

- نیروی انسانی

- مواد و تجهیزات آموزشی

- فضاهای آموزشی

- بازده

- ارزشیابی

- اصلاح طرح

- نقد و بررسی چند نمونه از طرحهای درسی

- تهیه و کاربرد پیش آزمون

- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

- محتوا

- روشهای تدریس و ارزیابی در حوزه های علمیه

- مقایسه دو نوع سیستم یاددهی تدریس (حوزه ، دانشگاه)

- نتیجه گیری .

- ارتباط کلامی و غیرکلامی
- مدل‌های ارتباطی
- فرآیند ارتباط
- مشخصات معلم خوب
- تاثیر شخصیت و رفتار معلم در پیشرفت آموزشی فراگیران
- رفتارهای شایسته معلمان
- شرایط مطلوب محیطی
- اهداف آموزشی
- اساس تهیه و انتخاب اهداف آموزشی
- تحلیل آموزشی
- تهیه و انتخاب اهداف آموزشی
- طبقه بندی اهداف آموزشی - عناصر و خصوصیات اهداف آموزشی (کلی و جزئی رفتاری)
- شیوه های تدریس
- شیوه سخنرانی
- شیوه بحثی
- شیوه پرسشی
- شیوه آزمایشی
- شیوه نمایشی
- شیوه گردش علمی
- الگوهای تدریس
- الگوی پیش سازمان دهنده
- الگوی فردمداری
- الگوی مشکل گشایی (حل مسئله - روش علمی)
- طراحی سیستماتیک آموزشی
- تدوین هدفها
- بررسی شرایط
- تعیین تجارب یادگیری
- تعیین گروههای آموزشی

روانشناسی عمومی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۰۸)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با مفهوم روان شناسی و روشهای تحقیق آن . شناخت جایگاه روان شناسی در میان سایر علوم .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

- تاریخچه روانشناسی
- مکاتب روانشناسی به اختصار
- موضوع ، هدف و روش روانشناسی
- رشته های روانشناسی و رابطه آن با سایر علوم
- روش های تحقیق در روانشناسی
- عوامل موثر بر رفتار (وراثت و محیط)
- بحثی پیرامون فطرت و غرایز
- جنبه های گوناگون رشد و نظریه های پیرامون آن
- اساس عصبی رفتار
- نقش حواس
- هوش و توزیع و تفسیر بهره هوشی در گروه های مختلف
- انگیزه و هیجان
- یادگیری ، عوامل موثر در آن و نظریه های یادگیری
- تفکر و زبان آموزی
- یادآوری و فراموشی

روانشناسی تربیتی

تعداد واحد : ۲

کد درس (۵۹)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : روانشناسی عمومی

هدف : کسب دانشهای لازم در زمینه اصول و مبانی روانشناسی تربیتی و موضوعات مربوطه - تقویت قدرت تفکر، تحلیل و تفسیر مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی، رفتاری و عاطفی - ایجاد قدرت تشخیص علل و عوامل پدیده‌آورنده مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی-عاطفی - ایجاد قدرت راهیابی و ارائه طریق برای مسائل و مشکلات تربیتی و شناخت روشهای پیشگیری .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

تعریف و موضوع و فایده روانشناسی

روشهای بررسی و تحقیق فرضیه های روانشناسی

وراثت و محیط : تعریف وراثت ، عوامل ارثی

محیط و هوش - وراثت و هوش

محیط و رفتار فردی و اجتماعی

رشد: تعریف و خصوصیات عمومی رشد

جنبه های مختلف رشد (رشد بدنی ، عاطفی و عقلانی)

خانواده و تاثیر آن در رفتار کودکان :

اهمیت خانواده و موقعیت کودک ، انتظار والدین

جو عاطفی خانواده و موقعیت اجتماعی خانواده

گروه همسن و تاثیر آن در رفتار کودکان

ارتباط فرد با گروه همسن در سن های گوناگون

رقابت ، پذیرش و میزان های گروهی

احتیاجات اساسی فرد:

احتیاجات روانی و عاطفی

رفتار دفاعی و اشکال مختلف آن

یادگیری :

تئوریهای ارتباطات عصبی (پاولف و ثورندایک و اسکینر)

تئوریهای شناختی (گشتالت ، پیازنه ، برونر)

عوامل موثر در یادگیری

انتقال یادگیری

حافظه :

تعریف و انواع حافظه

تشخیص و یادآوری فراموشی

عوامل موثر در حافظه

دقت :

تعریف و شرایط دقت

انواع دقت

عوامل موثر در دقت

تفکر :

تعریف فکر و خصوصیات آن

عناصر عمده در تفکر

تفکر منطقی و اساس آن

خلاقیت :

مراحل تفکر خلاق

نظریه های گوناگون

هوش :

تعریف هوش و ماهیت آن

انواع هوش (هوش ماشینی ، تجربیدی ، اجتماعی)

عوامل موثر در هوش

انواع تست های هوشی

انضباط :

تعریف انضباط و انواع آن

مقررات معلم ، گروهی و شخصی

عوامل موثر در پیدایش مسائل انضباطی

شخصیت :

تعریف شخصیت و منش

انواع شخصیت

منش در دوره کودکی و نوجوانی

روانشناسی رشد (کودکی) (۱)

کد درس (۱۰)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : روانشناسی تربیتی

هدف : آشنائی با ویژگیهای مراحل مختلف رشد جسمانی، روانی و اجتماعی کودک .

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

- تعریف و موضوع روانشناسی رشد، قلمرو روانشناسی رشد
- عوامل موثر در رشد (ژنتیکی - محیطی)
- مراحل و ویژگیهای رشد در دوران قبل از تولد (جنینی)
- نظریه های رشد
- رشد بدنی (رشد سیستم عصبی - رشد عضلانی - رشد استخوانی - رشد قد و وزن)
- رشد حسی - حرکتی
- رشد شخصیت
- رشد عقلی و رشد هوش - تشکیل مفاهیم - رشد کلامی - رشد ادراک - خلاقیت در کودکان
- رشد عاطفی
- رشد روانی - جنسی
- رشد اخلاق و مذهب و ارزشها - رشد علائق
- رشد اجتماعی و مشکلات سازگاری اجتماعی
- کودک در خانواده (روابط خانواده - خانواده به عنوان یک الگو) و اثرات خانواده بر رشد کودک

روانشناسی رشد (نوجوانی) (۲)

کد درس (۱۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : روانشناسی رشد کودک (۱)

هدف : آشنائی با خصوصیات رشد جسمی و روانی و اجتماعی فرد در دوران نوجوانی و جوانی .

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

- تعریف روانشناسی نوجوانی و بلوغ
- تاریخچه روانشناسی نوجوانی و بلوغ و قلمرو روانشناسی رشد در مرحله نوجوانی
- رشد و تغییرات بیولوژیکی، فیزیولوژیکی، روانی تحولات عاطفی، تغییرات جسمی
- دنیای اجتماعی نوجوان - رابطه نوجوان با خانواده
- انتخاب شغل و مساله همسرگزینی - رویا و خیال‌بافی - بحران ارزشها - ناسازگاریهای روانی و اجتماعی
- طبیعت انسان در فرهنگهای مختلف
- تاثیر فرهنگ و آموزشگاه و اجتماع در نوجوانان
- سرگرمیها و تمالیات و نیاز مندیها و توانائیهای ذهنی نوجوانان
- رفتارهای جنسی و انحرافات
- بزهکاری نوجوانان - رشد و تحولات اخلاق و اعتقادات مذهبی در نوجوانان
- کودک و مدرسه (عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی) - زبان آموزی و اهمیت بازی در رشد کودک

جامعه شناسی عمومی

کد درس (۱۲)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : آشنا ساختن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه شناسی و ارتباط آن با سایر رشته های نزدیک به نحوی که در عین آشنائی دانشجویان نقد و تعمق در آن بپردازد و مسائلی را که در محیط فرهنگی ایران و اسلام قابل استفاده است مورد بهره برداری قرار دهد.

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

موضوع ، تعریف : تعاریف مختلف جامعه شناسی و نظریه های انتقادی به این تعاریف :

- تفکر و تعمق در مورد یک تعریف درست از جامعه شناسی - روشهای معمول در تحقیقات جامعه شناسی - شیوه های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران و اسلام - شیوه های جدید تحقیقات اجتماعی در جامعه شناسی (روش کمی و کیفی) - نقادین روشها .

- جایگاه جامعه شناسی در علوم انسانی - دانش اجتماعی دنیای امروز و شعب آن .

- کاربرد و ضرورت جامعه شناسی در ایران .

- تاریخچه پیدایش علوم اجتماعی در کشورهای اسلامی و مغرب زمین .

فرد و جامعه : تعریف جامعه - مذهب اصالت فرد - مذهب اصالت جمع - نظریات پدیدارشناسی -

روانشناسی اجتماعی و جامعه شناسی - اشکالات وارده بر این مقولات از دیدگاه اسلام - دیدگاه اسلام در

مورد فرد و جامعه .

نابرابریهای اجتماعی - علل نابرابریها - گروهها و قشرهای مختلف اجتماعی - ارزشهای اسلامی

و نابرابریهای اجتماعی - قدر و منزلت اجتماعی - سازمانهای اجتماعی - نهادهای اجتماعی -

ناهنجاریهای اجتماعی - مختصری در زمینه ساخت جامعه ایران (شهر و روستا و عشایر) - انواع

جوامع (سرمایه داری - سوسیالیسم و جامعه توسعه نیافته) .

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

تعداد واحد : ۳

کد درس (۱۳)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : جامعه‌شناسی عمومی

هدف : آشنائی دانشجویان با مسائل آموزش و پرورش در رابطه با جامعه و تحولات آن، تعمق و تحلیل مسائل پرورشی در رابطه با نهادهای اصیل اجتماعی که در برنامه ریزی و هدایت تحصیلی و غیره نیز موثر است .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

مقدمات :

الف - آموزش و پرورش یک واقعیت تاریخی - لزوم بررسی دایمی در آموزش و پرورش

ب - آموزش و پرورش یک واقعیت اجتماعی

ج - تعریف - موضوع و هدف جامعه‌شناسی پرورشی

د - زمینه کلی - جامعه‌شناسی پرورش یا جامعه‌شناسی

بخش اول : تاثیر فرهنگ جوامع بر رفتارهای فردی

۱- تاثیر متقابل فرهنگ و شخصیت

۲- ارزشهای اجتماعی و خصوصیات روانی اجتماعی گروهها

۳- تاثیر آموزش و پرورش بر وجهه نظر گروهی (و بالعکس)

۴- توجه به جنبه های انسانی آموزش و پرورش

بخش دوم : توسعه صنعتی و تحول آموزش و پرورش

۱- تاثیر توسعه صنعتی در همگانی شدن آموزش و پرورش

۲- توسعه صنعتی و توجه به آموزش متوسطه (با مورفنی سطح تحصیلات همگانی)

۳- دگرگونی در آموزش و پرورش و تحول به طرف آموزش فنی و حرفه‌ای

۴- بحران آموزشی در سطوح مختلف تحصیلات (ناهماهنگیها)

بخش سوم : روشهای برآورد سنجش سطوح آموزشی (بحث در کمیات)

۱- ضرایب تحصیلی در دوره های مختلف

۲- هرم تحصیلی و رابطه آن با هرم سنی

۳- برآورد دینامیک دوره های تحصیلی - سنجش افت تحصیلی

۴- مسئله حفظ تعادل بین سطوح مختلف تحصیلات

۵- بررسی تعادل آموزشی و پرورشی از طریق نیازبه متخصص

بخش چهارم : بررسی وضع آموزش و پرورش در ایران

۱- مشخصات آموزش و پرورش در گذشته (تاریخچه ۵۰ ساله)

۲- وضع آموزش و پرورش کنونی و دیگرگونی ارزشها

۳- بررسی آموزش و پرورش از نظر کمی (سطوح مختلف)

۴- کیفیت آموزش و پرورش و ارزیابی

۵- کیفیت آموزش و پرورش فنی و حرفه ای

۶- برنامه ریزی آموزش و پرورش ومشکلات آن در ایران

بخش پنجم : اثرات محیط اجتماعی درهمگانی ساختن آموزش و پرورش

۱- تاثیر نابرابریهای طبیعی وجسمانی

۲- محیط اجتماعی ونابرابریهای فکری

۳- تاثیر محیط اجتماعی محل اقامت بر پیشرفت تحصیلی و راهنمایی
- محیط اجتماعی خانواده

۴- رابطه موفقیت تحصیلی و محیط اجتماعی

۵- بررسی نابرابریهای اجتماعی تحصیلی در سطح بین المللی

۶- نوع وسطوح تحصیلات در کشورهای مختلف

۷- تفاوتهای منطقه ای وتاثیر آن در آموزش و پرورش

۸- توجیه تفاوتهای منطقه ای در توسعه آموزش و پرورش و ضرائب تحصیلی

۹- راهنمایی تحصیلی و راهنمایی شغلی

بخش ششم : آموزش و پرورش وتحرك اجتماعی

۱- تعریف تحرك اجتماعی وانواع آن (عوامل موثر در تحرك اجتماعی)

۲- مفهوم جامعه شناسی تحرك اجتماعی ومطالعات انجام شده

۳- مجاری تحرك اجتماعی به نظرسور وکین وعوامل اجتماعی موثر

۴- تاثیر اساسی آموزش و پرورش در تحرك اجتماعی

۵- نظامهای آموزشی - شانس ادامه تحصیلات وتحرك اجتماعی

۶- نتایج مهم تحرك اجتماعی

بخش هفتم: آموزش و پرورش سواد و حرفه و سایر طرح‌های جدید

- بررسی نظرات گوناگون اقتصاددانان پیرامون نقش اقتصادی آموزش و پرورش
- بررسی توجیه اقتصادی سرمایه گذاری دولت در آموزش و پرورش
- معنی و مفهوم هزینه در اقتصاد
- معنی و مفهوم درآمد، ارزش افزوده و سرمایه گذاری در اقتصاد
- معنی و مفهوم سرانه در محاسبات مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش
- روشهای اصلی محاسبه کفایت آنها
- بررسی هزینه آموزش و پرورش برخی از کشورهای جهان و ارزیابی میزان کفایت آنها
- معیارهایی اصلی محاسبه نیروی انسانی مورد نیاز
- روشهای ساده برآورد نیروی انسانی در توسعه
- ارزیابی برنامه پیشنهادی جمهوری اسلامی جهت توسعه آموزش و پرورش کشور.

اقتصاد آموزش و پرورش (درس اصلی)

کد درس (۱۴)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : کلیات اقتصاد

هدف : ۱- تجزیه و تحلیل نقش و اهمیت تعلیم و تربیت از دیدگاه توسعه اقتصادی اجتماعی - ۲- ارزیابی نقش تعلیم و تربیت در توسعه اقتصادی ۳- آشنائی با مفاهیم اصلی هزینه - بهر دهی در آموزش و پرورش ۴- آشنائی با روشهای محاسبه نیروی انسانی مورد نیاز در برنامه های توسعه اقتصادی ۵- بررسی مقایسه ای سرمایه گذاری کشورهای در تعلیم و تربیت ۶- آشنائی با جنبه های اقتصادی آموزش و پرورش ایران .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

- بررسی نظرات گوناگون اقتصاددانان پیرامون نقش اقتصادی آموزش و پرورش
- بررسی توجیه اقتصادی سرمایه گذاری دولت در آموزش و پرورش
- معنی و مفهوم هزینه در اقتصاد
- معنی و مفهوم درآمد، ارزش افزوده و سرمایه گذاری در اقتصاد
- معنی و مفهوم سرانه در محاسبات مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش
- روشهای اصلی محاسبه کفایت آنها
- بررسی هزینه آموزش و پرورش برخی از کشورهای جهان و ارزیابی میزان کفایت آنها
- معیارهایی اصلی محاسبه نیروی انسانی مورد نیاز
- روشهایی ساده برآورد نیروی انسانی در توسعه اقتصادی
- ارزیابی برنامه پیشنهادی جمهوری اسلامی جهت توسعه آموزش و پرورش کشور

مقدمات مدیریت آموزشی

کد درس (۱۵)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : این درس سعی خواهد نمود که دانشجویان را با مفاهیم مدیریت به طور اعم و با مدیریت آموزشی به طور اخص آشنا نموده و پس از آن مفاهیم عمده مدیریت اسلامی را در رابطه با مدیریت آموزشی از جهت رهبری شوری ، داوری و غیره در اختیار دانشجویان قرار دهد.

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

- ۱- تعریف مدیریت
- ۲- مشخصات یک مدیر خوب
- ۳- شیوه های مطالعه و تحقیق در مدیریت
- شیوه های سنتی ، شیوه موردی ، رفتاری ، تصمیم گیری مقداری ، سیستم ها .
- ۴- فراگرد مدیریت : برنامه ریزی سازماندهی ، هدایت یا انگیزش ، هماهنگی و ارزشیابی .
- ۵- تعریف سازمان : سازمان رسمی و غیر رسمی متمرکز و غیر متمرکز ، تقسیم وظایف ، سلسله مراتب قدرت و اختیار ، صف و ستاد .
- ۶- تئوریهای مختلف مدیریت آموزشی .
- ۷- نظریه سلسله مراتب نیازها .
- ۸- تصمیم گیری ، رضایت و عدم رضایت شغلی ، پاداش ، تنبیه .
- ۹- ارتباطات
- ۱۰- تعریف مدیریت آموزشی ، مبانی مدیریت آموزشی ، (اجتماعی ، اقتصادی ، فلسفی و ...)
- ۱۱- ویژگیهای یک مدیر آموزشی .
- ۱۲- وظایف یک مدیر آموزشی
- ۱۳- قضاوت و داوری ، حقوق افراد
- شوری ، هشدار به افراد
- ۱۴- مهارتهای لازم برای مدیریت آموزشی
- ۱۵- آینده نگری

مقدمات برنامه ریزی آموزشی و درسی

تعداد واحد : ۲

کد درس (۱۶)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : در این درس دانشجویان از مقدمات برنامه ریزی عموماً " و برنامه ریزی آموزشی خصوصاً " مطالبی را خوانده و کاربرد روش های مختلف برنامه ریزی را در امر برنامه ریزی آموزشی یاد خواهند گرفت، هم چنین دانشجویان با مقدمات برنامه ریزی درسی در رابطه با مفاهیم اصول و روشهای گوناگون برنامه ریزی درسی آشنائی پیدا خواهند کرد.

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

۱- تعریف برنامه ریزی آموزشی

۲- تقسیم بندی برنامه ریزی آموزشی

الف - کوتاه مدت

ب - میان مدت

ج - دراز مدت

۳- روند برنامه ریزی آموزشی

الف - میدان برنامه ریزی

ب - ایجاد اهداف

ج - سنجش نیازها

د - شناخت مسئله

ه - ایجاد راه حلها

و - تحلیل راه حلها

ز - تعیین و انتخاب راه حلها

ح - حل مساله

ط - ارزیابی

ی - چرخ و تعدیل روش

۴- روشهای مختلف برنامه ریزی

الف - روش تقاضای اجتماعی

ب - روش نیروی انسانی

ح - روش نرخ بازده

۵- انواع برنامه ریزی

الف - برنامه ریزی کلی

ب - برنامه ریزی جزئی

۶- تحلیل نظام آموزشی

الف - تحلیل رسالت

ب - تحلیل عمل

ج - تحلیل وظیفه

د - تحلیل روشها - هدفها

۷- تعریف برنامه ریزی درسی

۸- بررسی مفاهیم اصول و تئوریهای مختلف برنامه ریزی درسی

۹- آشنائی با منابع و اطلاعات مورد نیاز در برنامه ریزی درسی

۱۰- آینده نگری در برنامه ریزی درسی

آموزش و پرورش کودکان استثنائی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۱۷)

نوع واحد : نظری و عملی

پیشنیاز : روانشناسی رشد (۱) و روانشناسی تربیتی

هدف : هدف کلی این درس آشنائی دانشجویان با چگونگی آموزش و تعلیم کودکان استثنائی شامل تاریخچه اهداف ، طبقه بندی های برنامه های درسی ، چگونگی تدریس و آشنائی با وسایل کمک آموزشی و برخورد صحیح با توجه به نوع کودکان استثنائی است .

سرفصل دروس : (۲ واحد نظری ۲۴ ساعت + ۲ واحد عملی ۳۴ ساعت)

- تاریخچه آموزش کودکان عقب مانده ، ناتوانی حسی (بینائی ، شنوائی ، گویائی) ناتوانی حرکتی

(معلولین) مشکلات رفتاری (ناسازگاریها) تیزهوشان درجهان و ایران .

- هدف از آموزش کودکان استثنائی و نگرش اسلام در مورد کودکان استثنائی (قوانین موجود)

- شناخت محیطهای آموزشی (انواع مدارس استثنائی) مانند شبانه روزیها - کلاسهای ویژه - کلاسهای ادغام شده .

- شناخت کادر آموزشی در امر آموزش کودکان استثنائی و وظایف آنها

- آشنائی با سازمانهای مختلف در رابطه با کودکان استثنائی ، نوع خدمات و اقدامات ممکن مانند

(سازمان بهزیستی و مدارس تحت پوشش ، آموزش و پرورش سازمان رفاه ناشنوایان - مرکز رفاه

نا بینایان و غیره)

برنامه های مختلف آموزشی :

الف - کودکان عقب مانده ذهنی } - آموزش پذیر
- تربیت پذیر
- پناهگاهی

ب - کودکان دارای مشکلات شنوائی (آشنائی با نوع تدریس آنها)

ج - کودکان دارای مشکلات گفتاری (چگونگی گفتار درمانی)

ه - کودکان پرهوش و با استعداد

و - کودکان دارای مشکلات روانی و رفتاری

مقدمات مشاوره راهنمایی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۱۸)

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : آشناساختن دانشجویان رشته های مختلف علوم تربیتی با خدمات مشاوره و راهنمایی و اصول و فنون آن .

سرفصل دروس : ۵۱ ساعت

تعریف و موضوع مشاوره و راهنمایی - هدایت و ارشاد در اسلام - تاریخچه مشاوره و راهنمایی - هدفهای مشاوره و راهنمایی - اهمیت لزوم برنامه مشاوره و راهنمایی (شخصی - حرفه ای ، تحصیلی) صفات و خصوصیات مشاور و راهنما - وظایف و مسئولیتهای مشاور و راهنما - نقش معلم در مشاوره و راهنمایی - مراحل عمل مشاوره و راهنمایی - روشهای مشاوره و راهنمایی (تحلیلی ، شناختی ، انسانی ، رفتاری ، واقعیت گرایی ، عقلانی ، عاطفی ،

مقدمات تکنولوژی آموزشی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۱۹)

نوع واحد : نظری و عملی

پیش نیاز :

هدف : آشنا کردن دانشجویان با اصول و مفاهیم اولیه تکنولوژی آموزشی و مواد و سائل آموزشی .

سرفصل دروس : (۲ واحد نظری ۳۴ ساعت + ۲ واحد ۳۴ ساعت)

- مقدمه

- تاریخچه کاربرد تکنولوژی آموزشی در ایران و جهان

- فلسفه کاربرد تکنولوژی آموزشی

- تعاریف

- یادگیری و ارتباط افکار و عقاید

- اهمیت ارتباط و تبلیغ

- طراحی سیستماتیک آموزشی

- نقش رسانه ها در آموزشی رسمی

- تعریف رسانه

- اصول طراحی مواد آموزشی

- رسانه های آموزشی غیر نورتاب

- تابلوها

- تما ویر آموزشی

- پوسترها

- چارتهای

- نمودارها

- مواد آموزشی سه بعدی

- مواد چاپی

- رسانه های آموزشی نورتاب
- اسلاید
- فیلم استریپ
- فیلم
- تلق های شفاف
- وسایل و تجهیزات
- پروژکتور اسلاید
- پروژکتور فیلم استریپ
- پروژکتور اوورهد
- پروژکتور وپک
- پرده های نمایشی
- کاربرد مواد و تجهیزات شنیداری
- تلویزیون به عنوان یک رسانه دیداری شنیداری
- بازدیدهای علمی .

شیوه بهره گیری از کتابخانه و منابع آن
(آشنائی با کتابخانه و اصول کتابداری)

تعداد واحد : ۲

کد درس (۲۰)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشناساختن دانشجویان با طرز استفاده از امکانات و منابع کتابخانه

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

اهمیت کتابخانه در روند آموزش و پرورش - آشنائی با تنظیم انواع مواد در کتابخانه (کتاب ، نشریه و غیره) - آشنائی با انواع منابع و مراجع و شیوه استفاده از آنها (با توجه به رشته تحصیلی دانشجویان) - آشنائی با مراحل ضبط و تنظیم اطلاعات جهت ارائه طرحی مقدماتی (شیوه یادداشت - سرداری، ضبط ارجاعات، تنظیم و ارائه) .

روشهای آماری در علوم تربیتی

تعداد واحد : ۲

کد درس (۲۱)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : ۱- آشنائی با مفاهیم اساسی علم آمار ۲- آشنائی با کاربرد آمار توصیفی در تعلیم و تربیت
۳- آشنائی با قواعد اصلی احتمالات و کاربردهای آنها ۴- آشنائی با روشهای تجزیه و تحلیل آماری در آموزش و پرورش

سرفصل دروس : ۳۴ ساعت

مفاهیم اساسی علم آمار - تعریف و اهمیت کاربرد آمار در علوم تربیتی

توزیع فراوانی ها و روشهای گرافیک (رسم جدول و نمودار)

معیارهای تمایل مرکزی (میان، نما و میانگین)

شاخص های پراکندگی، چولگی و پخش (دامنه تغییر، نقاط در صدی، انحراف استاندارد و واریانس)

احتمالات و توزیع دوجمله ای

منحنی طبیعی

همبستگی، پیش بینی و همبستگی

روشهای نمونه گیری

تستهای معنی دار بودن

مقایسه فراوانی های مشهود با فراوانی های مورد انتظار و تست کادو.

سنجش و اندازه گیری در علوم تربیتی

کد درس (۲۲)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری عملی

پیشنیاز : روشهای آماری در علوم تربیتی

هدف : آشنائی با کاربرد و محدودیت های آزمونهای تربیتی - آشنائی با مفاهیم و نقش اعداد و ارقام در اندازه گیری - آشنائی با طرح و نوشتن و سوالاتی که در یک آزمون باید شامل گردد - آشنائی با انجام یک آزمون بطور شایسته و موثر - آشنائی با تعبیر و تفسیر نتایج یک آزمون بطور کامل و توجه به محدودیتهای آن - بطور کلی دانشجویان باید بدانند که چگونه آزمون ، طرح ، اجرا و تعبیر می شود .

سرفصل درس : ۶۸ ساعت (۲ واحد نظری ۳۴ ساعت و ۱ واحد عملی ۳۴ ساعت)

مبانی اندازه گیری و سنجش

- اهمیت و فواید کاربرد روشهای اندازه گیری در علوم تربیتی ، مقیاس های اندازه گیری تاریخچه کوتاهی از اندازه گیری و سنجش

- هنجارها و تفسیر داده ها : مرور اجمالی بر مفاهیم اساسی آماری - انواع هنجارها (سنی ، کلاسی و درمدي) تبدیل انواع هنجارها به یکدیگر - نیم رخها

- اعتبار : ضریب همبستگی - انواع اعتبار - روشهای تعیین اعتبار خطای معیار اندازه گیری .

- روایی : انواع روایی (محتوایی ، معیاری و مفهومی) - روشهای تعیین ضریب روایی و خطای برآورد .

- آزمونهای میزان نشده - آزمونهای میزان شده .

- آزمونهای پیشرفت تحصیلی (میزان نشده)

- تعریف کلی آزمون - نقش و محدودیتهای یک آزمون - مراحل لازم برای طرح یک آزمون ، شرایط و

مهارتهای لازم برای اجرای یک آزمون - نمره دادن و تهیه گزارش .

- تعریف هدفهای تربیتی - انواع هدفها و طبقه بندی آنها (حسی - حرکتی ، عاطفی و شناختی) تهیه جدول مشخصات .

- ساختن امتحان انشائی : ماهیت امتحان انشائی - قواعد ساختن پرسشهای انشائی ، قواعد تصحیح امتحان انشائی .

- ساختن آزمون عینی (معلومات) : پرسشهای چندگزینه ای - پرسشهای صحیح - غلط - پرسشهای جورکردنی .

- اجرا و ارزشیابی آزمون : تجزیه و تحلیل پرسشها - تعیین و ترتیب پرسشها - اجرا و تصحیح آزمون .

آزمونهای میزان شده

- آزمون هوش عمومی: آزمونهای انفرادی - آزمونهای گروهی
- آزمونهای استعدادها: آزمونهای شفلی - آزمونهای خلاقیت
- آزمونهای شخصیت: آزمونهای خودسنجی - آزمونهای علایق و نگرشها

کار عملی

دانشجویان در گروههای ۳۵ نفره من مطالعه مباحث نظری درس، آزمونی تهیه، اجرا و ارزشیابی می کنند.

مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی

تعداد واحد : ۳

کد درس (۲۳)

نوع واحد : نظری - عملی

پیشنیاز : روشهای آثاری در علوم تربیتی

هدف : تفهیم ارزش ولزوم اهمیت انجام تحقیق در تعلیم و تربیت و همچنین ارائه معلومات ضروری و ایجاد مهارت های لازم در دانشجویان در کسب توانائی استفاده و برداشت صحیح از تحقیقات دیگران و نیز آماده شدن برای فراگیری دروس پیشرفته تر در زمینه تحقیق در تعلیم و تربیت و آمادگی برای کمک در انجام تحقیقات ضروری پس از اشتغال به کار.

سرفصل دروس : ۶۸ ساعت (۲ واحد نظری ۳۴ ساعت و ۱ واحد عملی ۳۴ ساعت)

تحقیق چیست ، لزوم و اهمیت تحقیق ، خصومیات ضروری برای محقق

شناخت : تعریف شناخت - ابزار شناخت - انواع شناخت

تعریف تحقیق : انواع تحقیق از نظر روش (تاریخی ، توصیفی ، ارتباطی ، عملی مقایسه ای تجربی) -

مراحل تحقیق (تشخیص مسئله - هدف تحقیق ، تعریف و تبیین مسئله) .

تشکیل فرضیه : تعریف فرضیه و نظریه و ذکر تفاوت های آندو

بررسی اجمالی و انتقادی مطالب موجود (معرفی منابع و مراجع و طرز استفاده از آنها ، طرز تنظیم

مطالب موجود) - طرح تحقیق ، روش تحقیق ، نمونه گیری و انواع آن و وسائل و ابزار جمع آوری اطلاعات

(مشاهده ، پرسشنامه ، مصاحبه ، آزمایش) آمار توصیفی بصورت کاربردی (تهیه و تشکیل جداول

و نمودارها ، اندازه ها گرایش مرکز اندازه های پراکندگی - ملاکهای ارزیابی ارتباط) .

کلیات اقتصاد

کد درس (۲۴)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مکانیزم، عملکردها و ساختهای اقتصادی و نیز مطالعه نظریات و تئوریهای گوناگون

سرفصل دروس:

تعریفهای علم اقتصاد، مسائل اساسی در جوامع اقتصادی، عرضه و تقاضا منحنی تعدیل، بازده نزولی، درآمد ملی و محصول خالص ملی، نظریه تعیین درآمد، سرمایه گذاری، مصرف و پس انداز، ضریب افزایش، تعیین محصول خالص ملی، ادوار تجاری، جریان گردش کالا و پول بانک و ایجاد سپرده های بانکی، سیاستهای بانک مرکزی، سیاست مالی و اشتغال کامل بدون تورم، بخش های عرضه و تقاضا، محاسبه بخش های عرضه و تقاضا، تعادل در بازار، تعادل کوتاه مدت و تعادل بلند مدت، شرایط ثبات تعادل، تئوری هزینه های تطبیقی، محدودیت های تجاری و دخالت دولت و تراز پرداختهای خارجی، شناخت کلی از نظام های اقتصادی.

ج - شرح دروس تخصصی

دوره کارشناسی علوم تربیتی با گرایش
آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

فیزیولوژی اعصاب

۴۱

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان فیزیولوژی دستگاه اعصاب بمنظور آماده شدن برای بهتر یادگیری مسائلی که در دروس اختلالات گوبائی و یادگیری مطرح میشود . در ضمن این درس به دانشجو برای درک بهتر علل فیزیکی عقب ماندگیهای ذهنی کمک خواهد نمود .

سرفصل دروس : (۳۰ ساعت)

نخاع شوکی ، سافهمغز ، پیش مغز ، بطنهای مراکز عصبی ، تکامل مغز ، دستگاه حرکتی انعکاسهای نخاعی ، میزونی حرکات ، ساز و کارهای هیجانی ، تالاموس و مراکز پائین تر قشر مخ و دستگاه کناری ، تحریک مغز به عنوان انگیزش ، تغییرات بدنی همراه هیجان ، انواع یادگیری ، آسیبهای مغزی ، وابسته های الکتریکی ، پسخور فیزیولوژیک ، مسائل و روشها ، تمیز پوستی و حرکتی ، تمیز شنوایی ، شدت بینایی ، تمیز شکل از طریق بینایی ، تعمیم و انتقال ، یادگیری ماز ، رفتار حل مسئله ، کنش لب جلو پیشانی ، اختلالات روانی ، تجدید کتشفها ، رد حافظه ، یادگیری و هوش ، فیزیولوژی خون ، انعقاد خون ، خون ریزها زمان انعقاد خون ، هپارین ، طرز تشکیل خون در جنین ، مراحل ساخته شدن گلبول های قرمز در استخوان ، همولیز شدن گلبولهای قرمز ، هموگلوبین گروههای خونی ، گروههای خونی گروههای خونی ، عوامل ناسازگاری خونی ، توارث گروههای خونی .

روانشناسی عقب ماندگی ذهنی

تعداد واحد : ۳

۴۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : آموزش، پرورش، کودکان استثنائی

هدف : هدف از این درس آشنا ساختن دانشجو با علل و جنبه های مختلف عقب ماندگی های ذهنی است زیرا شناخت عقب ماندگی های ذهنی دانشجو با جهت نحوه پیشگیری از عقب ماندگی های آموزش و توانبخشی کودکان عقب مانده آماده میسازد . ضمناً در این درس دانشجو عملاً با انواع عقب ماندگی های ذهنی در موسسات آموزشی نگهداری این قبیل کودکان آشنا خواهد شد .

سرفصل دروس :

نظری ۲ واحد (۳۴ ساعت) و عملی ۱ واحد (۳۴ ساعت)

۱ - تاریخچه ، آمار و تعداد عقب ماندگان ذهنی

۲ - تعریف هوش ، عقب ماندگی ذهنی و طبقه بندی آن (آموزش پذیر ، تربیت پذیر

و حمایت پذیر)

۳ - مقایسه کودک عادی و عقب مانده .

۴ - برب شناسی عقب ماندگی های ذهنی :

الف - عوامل طبی ، نواقص ژنتیکی

اختلالات مربوط به کروموزوم های جنسی (سندرم ترنر ، کلاین فلز و غیره)

اختلالات مربوط به کروموزوم های معمولی یا غیر جنسی (سندرم داون ، تریزومی

شماره ۲۱)

اختلالات مربوط به ژن های مکنون و عوامل ناشناخته (میکروسفالی ، هیدروسفالی

و ماکروسفالی)

چربیها }
 پروتئینها } اختلالات مادرزادی مربوط به سوخت و ساز متابولیسم بدن
 مواد قندی }

ب - علل و عوامل مربوط به دوران بارداری ، زایمان و نوزادی

۱ - علل مربوط به قبل از تولد - دوران بارداری

- بیماریهای مادر مانند روبلا (سرخچه و غیره)

- تاثیر داروهای شیمیائی (تالید و میدها و غیره)

- تاثیر الکل و دخانیات

- مسمومیتها

- عامل RH خون

- عامل تغذیه

۲ - علل مربوط به هنگام زایمان و تولد

- صدمه های ناشی از زایمان

- تاثیر داروهای بیهوشی و بیحس کننده

- طرز قرار گرفتن کودک در شکم مادر

- تاثیر آلات و وسایل جراحی (فورسپس)

۳ - علل مربوط به دوره پس از تولد

- بیماریهای گوناگون کودک

- تعادفات و ضربه ها

- فلج مغزی

- مسمومیتها (با سرب و غیره)

-- تب و تشنجات

ج: علل محیطی (عقب ماندگیهای ناشی از عوامل اجتماعی ، فرهنگی ، تربیتی
روانی و محرومیتها)

۵ - پیشگیری از عقب ماندگیهای ذهنی

آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی (۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

۴۳

پیش نیاز : روانشناسی عقب ماندگی ذهنی

هدف : آشنا نمودن دانشجویان با نگرش های گوناگون در باره آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی : گروه آموزش پذیر و گروه دیرآموز با مسئولیت جامعه و خانواده در قبال عقب ماندگان ذهنی .

سرفصل دروس : (۳۶ ساعت)

مفهوم انسان و کودکان استثنائی در مکتب اسلام - تاریخچه ، لزوم و اهمیت آموزش و پرورش کودکان استثنائی - اصول آموزش و پرورش کودکان عقب ذهنی (اصل خودیاری) - هدفهای آموزش و پرورش کودکان عقب ذهنی ، (هدفهای اخلاقی ، اجتماعی ، اقتصادی و ...) روشها و تکنیک های آموزش و پرورش کودکان عقب ذهنی گروه آموزش پذیر - نیازهای کودکان عقب مانده ذهنی گروه آموزش پذیر - نیازهای کودکان عقب ذهنی در سنین و مراحل مختلف زندگی (مراقبت ، نگهداری ، حرفه آموزی) ویژگی های برنامه های این افراد در مقاطع سنی و تحصیلی گوناگون - چگونگی صرف اوقات فراغت در خارج از مدرسه و فعالیت های فوق برنامه - آموزش مهارت های اجتماعی ، اقتصادی و حرفه ای - برنامه ریزی های روزانه فرهنگی و ماهیانه - ارزشیابی از پیشرفت آموزش و پرورش کودکان آموزش پذیر .

آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی (۲)

تعداد واحد : ۲

۴۴

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی (۱)

هدف : آشنا کردن دانشجو با اهمیت لزوم آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی گروه های تربیت پذیر و حمایت پذیر با مسئولیت ها و وظائف جامعه و خانواده نسبت به این افراد .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

لزوم اهمیت آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی ، گروه های تربیت پذیر و حمایت پذیر - هدف های آموزش و پرورش این افراد - ارزیابی توانائی های مختلف حسی و حرکتی - تشخیص صدهای مختلف - تشخیص وسایل مختلف (متعارف) با حس بینائی - هماهنگی چشم و دست - کنترل و حرکات متناسب سر - کنترل و حرکات متناسب بدن ، حرکات مختلف دست (باز و بسته کردن دست وانگشتان) نشستن ، ایستادن و راه رفتن و دویدن در - موقعیت های گوناگون - لگد زدن به توپ - هماهنگی چشم و پا - برناب کردن توپ .

ارزیابی و آموزش های مقدماتی ، مهارت های اجتماعی مانند نگاه کردن به افراد و پاسخ مناسب به مدها (خطاب ها) چگونگی انجام فعالیت های فردی و گروهی لباس پوشیدن ، سرشانه کردن ، مسواک زدن ، نظافت کردن ، گره زدن و باز کردن ، بالا و پائین کشیدن زیب لباس ، غذا خوردن ، جوییدن و بلعیدن - نحوه استفاده درست از ظروف و قاشق و - چنگال .

اختلال‌های رفتاری - عاطفی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : روانشناسی رشد (نوجوانی) (۲)

هدف : هدف از این درس آشنا نمودن دانشجو با اختلال‌های رفتاری - عاطفی در کودکان از جمله کودکان عقب‌مانده می باشد ، آشنائی با این اختلال‌ها دانشجو را جهت شناسائی و تشخیص آینده از عقب‌ماندگیهای ذهنی که ناشی از عوامل عاطفی - می باشد آماده میسازد . در این درس دانشجو با رفتارهای ناشی از عقب‌ماندگیهای ذهنی مانند عدم سازش با محیط و رفتارهای خود آزاری آشنا خواهد شد .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

تعریف اختلال‌های رفتاری - عاطفی در کودکان ، رفتارهای نامطلوب و مطلوب ، انواع اختلالات رفتاری - عاطفی در کودکان از قبیل : واکنشهای اضطرابی ، هیستری ، غمگینی و غیره .

محرومیت‌های عاطفی - شب ادراری - رفتارهای خودآزاری ، رفتارهای قالی (تکراری) ناخن جویدن و غیره ... و کاربرد و آموزش شیوه‌های مناسب به منظور رفع این مشکلات به اعضاء خانواده .

اختلالات گویایی

تعداد واحد : ۳

۴۶

نوع واحد : نظری - عملی

پیشنیاز : اختلالات رفتاری - عاطفی

هدف : هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان رشد عادی تکلم و گفتار و انواع اختلالات تکلمی و گویایی از قبیل تلفظ ، زبان ، صدا ، لکنت و غیره میباشد . در این درس دانشجویان با انواع اختلالات تکلمی آشنا خواهد شد .

سرفصل دروس :

نظری ۲ واحد (۳ ساعت) عملی ۱ واحد (۳ ساعت)

رشد عادی تکلم و گفتار (ساخت مکانیسم ایجاد صدا ، کنترل مکانیسم ایجاد صدا

و عمل مکانیسم ایجاد صدا ، مراحل مختلف رشد زبان .

- اختلالات تکلمی (اختلالات زبان از قبیل مشکلات ذهنی - مشکلات معنی - مشکلات

ترکیب و مشکلات عملی کاربرد زبان ، لکنت زبان ، اختلالات تلفظ ، اختلالات صدا از قبیل

اختلالات عضوی صدا و اختلالات غیرعضوی صدا)

- اختلالات تولید

- اختلالات صدا

- اختلالات روانی گفتار

- اختلالات زبان و تاخیر در زبان و گفتار : آفازی بزرگسال و خردسال ، دیس فلیزی

خردسال و بزرگسال ، توقف در گفتار و انواع دیگر آفازی

- اختلالات

اختلالات یادگیری ویژه

تعداد واحد: ۳

۴۷

نوع واحد: نظری و عملی

پیشنیاز: اختلالات رفتاری - عاطفی

هدف: آشنائی با دانش آموزشی که دچار اختلالات یادگیری هستند. طبقه‌بندی آنان، مراحل تشخیص آنان و بکارگیری روشهای مختلف اصلاح یا ترمیم مشکلات آنان. آشناسازی دانشجویان با نارسائی های خواندن، نوشتن و محاسبه کردن و نظایر آن و روشهای اصلاح این نارسائیهما.

سرفصل دروس:

نظری ۲ واحد (۳۴ ساعت) و عملی یک واحد (۳۴ ساعت)

۱ - تاریخچه

۲ - تعریف

۳ - طبقه‌بندی

۴ - مشخصات

۵ - تشخیص وگزینش کودکان با اختلالات یادگیری

مقدمه بر تشخیص کودکان با اختلالات یادگیری

روشهای تحقیق

مشاهده

مصاحبه

مطالعات موردی

استفاده از آزمونهای برای تشخیص اختلالات یادگیری ویژه

۶ - روشهای مختلف آموزش کودکان با اختلالات یادگیری:

روش ادراکی - حرکتی (کپارت)

روش چندحسی (فرنالد)

روش سازمان دهی اعماب (دلاکاتو)

روش رشد زبان (مایکل باست)

روش استفاده از آزمون‌ها (فراستیک)

روش استفاده از تکنیک‌های اصلاح رفتار (اسکینر)

۷ - مطالعات موردی و بالینی در زمینه دانش آموزان با اختلالات در یادگیری خواندن ،

نوشتن و ریاضیات .

گفتار درمانی

تعداد واحد: ۳

۴۸

نوع واحد: نظری - عملی

پیشنیاز: اختلالات گویایی

هدف: آشنایی دانشجویان با تشخیص و درمان انواع اختلالات گفتاری که در درس اختلالات گویایی آشناسده است.

- آشنایی با تست های تشخیص اختلالات گویایی (رسمی و استاندارد شده و یا غیررسمی و ساده که توسط استاد طرز تهیه آنها تدریس خواهد شد).

- آشنایی با انواع وسایل درمان نظیر پی بادی (Peedy hit) و غیره.

سرفصل دروس:

نظری ۲ واحد (۳۴ ساعت) و عملی واحد (۳۴ ساعت)

۱ - اختلالات تلفظی: آشنایی با تست های تشخیص انواع اختلالات تلفظی (رسمی و

غیررسمی) درمان انواع اختلالات تلفظی

۲ - اختلالات زبان: آشنایی با تست های انواع اختلالات زبان (رسمی و غیررسمی)

درمان اختلالات زبان.

۳ - اختلالات صدا: آشنایی با تست های انواع اختلالات صدا. درمان اختلالات صدا.

۴ - لکنت زبان - درمان لکنت زبان.

۵ - اختلالات گفتاری عقب مانده گان ذهنی مبتلا به ناشنوایی و طرز درمان آن.

روشهای تغییر رفتار

۴۹

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز: اختلالات رفتاری - عاطفی

هدف: از آنجا که اکثر روشهای مختلف توانبخشی بر مبنای تغییر رفتار بوده و نیز بسیاری از کودکان استثنائی (نازگار و عقب مانده) دارای اختلالات رفتاری میباشند لذا این درس میتواند دانشجو را جهت آشنائی با روشهای توانبخشی و نیز کنترل و اداره اختلالات رفتاری و عاطفی یاری دهد.

سرفصل دروس:

نظری ۲ واحد (۳۴ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

تاریخچه، هدف و تعریف روشهای تغییر رفتار، انواع شرطی کردن (کلاسیک و عامل)، انواع برنامههای تقویتی، انواع تقویت و تنبیه، روشهای: شکل دادن رفتار، تشخیص و کنترل محرک، تعمیم، زنجیرسازی مستقیم و معکوس، خاموشی، زمان محرومیت، بهای پاسخ، اقتصاد ژتونی، درمان شب ادراری، الکوسازی، رفع ترسهای کودکان.

۵۰

آزمونهای تشخیص عقب ماندگی ذهنی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز: آموزش و پرورش کودکان استثنائی

هدف: هدف از این درس آشنائی با تستهای است که دانشجو را نسبت به شناخت عقب ماندگیهای ذهنی و اندازه گیری بهره هوشی آشنا میسازد. لازم به توضیح است که محاسبه نمره واحدی بنام بهره هوشی تنها یک بعد در شناخت عقب ماندگیهای ذهنی است از این رو آشنائی دانشجو با مقیاسهای رفتار سازشی (تطابقی) و نیز تاریخچه زندگی کودک نیز از ضرورت ارزیابی میباشد.

سرفصل دروس:

نظری ۲ واحد (۴ ساعت) و یک واحد عملی (۳ ساعت)

۱- انواع آزمونهای تشخیص عقب ماندگیهای ذهنی (آزمونهای هوشی، حسی - حرکتی

و بدنی .

۲- آشنائی با نحوه اجرا، نمره گذاری، تفسیر آزمونهای استنفورد بینه و کسلر خردسالان، گودیناف،

کول، مقیاس رشد اجتماعی وایلند، تست آندره ریون و اجرای عملی آنها.

۳- آشنائی با نحوه بررسی تاریخچه زندگی کودک .

۴- آشنائی با روشهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی .

بهداشت و کمکهای اولیه

تعداد واحد: ۲

۵۱

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز:

هدف: هدف از این درس آشنانمودن دانشجویان با اصول بهداشت و کمکهای اولیه میباشد. در این درس دانشجویان با اصول بهداشتی و انجام وظایف فوری قبل از رسیدن پزشک و نیزه راقبتهای بعدی آشنا خواهد شد. در این درس دانشجویان همچنین با بعضی از بیماریهای رایج در کودکان عقب مانده ذهنی و نحوه تشکیل پرونده بهداشتی آشنا خواهد شد.

سرفصل دروس:

نظری ۱ واحد (۱۷ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

بهداشت چشم - دهان - دندان - گوش و حلق و بینی - وروداشیاء خارجی در چشم و

گوش و حلق و بینی

بیماریهای شایع کودکان - سرخک - مصلک - دیفتری - کزاز - اوریون - بربقان -

اسهال - استفراغ - دل درد - حمیه - وبا - سرماخوردگی - سرع - هموفیلی .

مبانی کمکهای اولیه (شکستگی - رمازدگی - گرمزدگی - خونریزی - مسمومیتها، جراحات

سوختگی - خذگی - شوک - بیپوشی - طرق زخم بندی و حمل بیمار)

آلرژی، حساسیت ها - علائم - علل - منابع بیماری و شناسائی عوامل مؤثر در ایجاد

بیماری .

تشکیل پرونده بهداشتی .

روشهای مشاوره و معاحبه

تعداد واحد: ۳

۵۲

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز:

هدف: در این درس تلاش میشود دانشجو با روشها و فنون مشاوره خانوادگی، تحصیلی، حرفه‌ای و بهداشتی آشنا شود و از آنجا که داشتن کودک عقب مانده میتواند منجر به ایجاد مسائل و مشکلات خانوادگی، اجتماعی و فردی گردد، لزوم آشناسدن دانشجو به چگونگی مشاوره با والدین، همسایگان، گروههای همسن و سال احساس میشود. در جریان مشاوره آشنائی کامل دانشجو به فنون و تکنیکهای معاحبه بعنوان یکی از مهمترین ابزار مشاوره جزء هدف دیگر این درس میباشد.

سرفصل دروس:

نظری ۲ واحد (۳۴ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

- ۱- تعریف، هدفها و اصول مشاوره در رابطه با کودکان عقب مانده ذهنی
- ۲- روشهای مختلف مشاوره با کودکان عقب مانده ذهنی
- ۳- کشمکشهای خانوادگی (عکس العملهای والدین به هنگام مواجهه با کودکان عقب مانده ذهنی)
- ۴- نحوه اجرای مشاوره والدین (کودکان عقب مانده)
- ۵- انواع مشاوره (بهداشتی، حرفه‌ای، خانوادگی، تحصیلی و...)
- ۶- نقش والدین کودکان عقب مانده در بهبودی وضع کودکان آنها.
- ۷- آسان نمودن والدین با امکانات خدماتی موجود برای کودکان عقب مانده در سطح کشور.
- ۸- معاحبه به منزله مهمترین ابزار مشاوره.
- انواع معاحبه.
- اهمیت مشاهده در معاحبه.
- اصول، روشها و تکنیکهای معاحبه.

- شرایط معاحبه (زمان، مکان، موضوع و...) و مراحل معاحبه
- اهمیت گزارش نویسی در معاحبه.
- انجام پنج معاحبه نمونه و تهیه گزارش لازم و تشکیل جلسه سرپرستی

بازی و حرکت درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری-عملی

۵۳

پیشنیاز: اختلال رفتاری - عاطفی

هدف: هدف از این درس بررسی و شناخت مسائل و عوارض مربوط به قابلیت‌های ادراکی حرکتی کودکان و کمک به رفع آنها از طریق حرکت و بازی می‌باشد، به‌طوری که کودکان کنندآموز و نابینجار حرکتی در آغاز دوره آموزش و پرورش رسمی (دبستان) بتوانند با توجه به استعداد های ذاتی خود بطور نسبی در یادگیری مهارت‌های مختلف تحصیلی موفق شوند.

سرفصل درس:

نظری ۱ واحد (۱۷ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

بخش اول - تعاریف و دیدگاه‌ها - نابینجاری حرکتی چیست ؟

- عوامل مؤثر در دوره بارداری - عوامل مؤثر در زایش و وضع حمل

- عوامل مؤثر روانی - اجتماعی در رشد (دوره کودکی)

- عوامل روانی - اجتماعی و نابینجاری حرکتی

- عملکرد نادرست مراکز عصبی - مسائل مربوط به استخوان بندی و بی فوارگی آنها

- نشانه‌ها و علائم کودکان نابینجار حرکتی

بخش دوم - نظریه‌ها و فنون ویژه تربیتی

- تربیت جسمی و بدنی - مفاهیم تمرین‌های ادراکی - حرکتی

- فنون تمرین‌های درمانی و چگونگی اصلاح حرکات

بخش سوم - یادگیری در قلمرو روانی - حرکتی

- ویژگی‌های یادگیری در رابطه با کودکان نابینجار حرکتی

- شرایط و موقیتهای یادگیری
- آموزشهای اساسی برای حرکت درمانی
- سازمان و مدیریت برنامه حرکت درمانی
- شناخت و مسائل و ابزارهای مورد نیاز
- محل مناسب برای اجرای برنامه حرکت درمانی
- اجرای آزمونهای تشخیص و شناخت قابلیت حرکتی
- روشهای تنش زدائی - حرکت انتقالی - حرکات تعادلی - حرکات موزون، حرکات پرتابی و دریافتی، مهارتهای مؤثر در بازی،
- مقام و اهمیت بازی در رشد همه جانبه بدنی، عاطفی، ذهنی و اجتماعی کودکان -
- اهمیت بازی در اجتماعی ساختن کودکان - اهمیت بازیهای گروهی در رشد حس همکاری و
- سازگاری - وسایل بازی کودکان عقب مانده ذهنی و خصوصیات این وسایل .

تهیه مواد و وسایل آموزشی و کمک آموزشی

تعداد واحد: ۲

۵۴

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز: مقدمات تکنولوژی آموزشی

هدف: آشنائی دانشجویان با اصول و مفاهیم تهیه مواد و وسایل خاص دانش آموزان و کودکان عقب مانده ذهنی و ایجاد مهارت و تجربه لازم در تدارک، تولید و نحوه کاربرد آنها متناسب با مراحل و موقعیت های آموزشی و جبران کمبودهای علمی-حرکتی و محیطی.

سرفصل دروس:

الف - نظری ۱ واحد (۱.۷ ساعت) و یک واحد عملی (۳.۴ ساعت)

جلسات اول

(الف - هدف ، ب - نظری ، ج - عملی)

الف - آشنائی و توجیه دانشجویان با برنامه، روش کار و حدود وظایف و مسئولیتها و روش ارزیابی فعالیتها.

ب - ۱ - شروع و معارفه و آشنائی .

۲ - معرفی درس و هدفهای آن و ارائه برنامه کار

۳ - ارزشیابی تشخیصی و تعیین رفتار ورودی

۴ - یادآوری مطالب پیش نیاز:

الف - ارتباط

ب - اصول آموزش کودکان عقب مانده ذهنی .

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- سازمان دهی فعالیتهای گروهی و گروهی دوره متناسب با وسایل و ابزارهای موجود و

هدفهای درسی

- تعیین گروهها و جای فعالیت دانشجویان

— تعیین وظایف و مسئولیتهای افراد گروه و سرگروه

— تقسیم وسایل کار

جلسه دوم

الف — آشنائی با اصول و مفاهیم تهیه مواد و وسایل آموزش خاص کودکان عقب مانده ذهنی

ب — ۱ — مسائل و مشکلات ارتباطی با کودکان عقب مانده

۲ — تربیت و تقویت حواس به منظور برطرف کردن مشکلات ارتباطی و تمرکز حواس .

(تئوری کامل تربیت حواس را قبلاً " فراگرفته اند) .

ج — فعالیتهای عملی و کارگاهی

۱ — تهیه چارتهای جریانیه و مرحلهای و طبقه بندی ساده .

جلسه سوم

الف — کسب مهارت و تجربه در تهیه وسایلی که به تقویت بینائی کمک میکنند .

ب — فعالیتهای نظری

۱ — معرفی پاره ای از وسایل ساده تقویت بینائی و روش تهیه و کاربرد آن

ج — فعالیتهای عملی و کارگاهی

تهیه کارت های رنگی زوج و نقاشی شده ساده زوج

تهیه کارت های مرحلهای ساده

تهیه خط کشای یک تاده - نتیجه تربیاری نسبتها .

تهیه انواع جدول های بزرگ و کوچک

جلسه چهارم

ب — ۱ — معرفی دسته ای دیگر و پیچیده تر از وسایل و مواد تقویت بینائی برای تهیه و تولید

و آموزش نحوه کاربرد آنها .

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- تهیه لوتوی رنگ ها .

- تهیه دو حین نورنگها .

- تهیه لوتوی شکل ها .

- تهیه بازلیای بریده و کامل شونده و کامل .

جلسه پنجم

الف - هدف : کسب مهارت در زمینه تهیه و کاربرد وسایل و موادی که در پرورش و تقویم شوائی مؤثر است .

ب - ۱ - معرفی عینی انواع وسایلی که موجب پرورش شوائی میشود و نحوه کاربرد و ارزیابی آنها .

ج - تهیه انواع وسایل تقویت و بازپروری شوائی از قبیل

وسایل تشخیص ارتفاع صدا

وسایل تشخیص شدت صدا

وسایل تشخیص طنین

وسایل تشخیص وزن و ریتم

آزمایشات تشخیص جهت صدا

جلسه ششم

الف - تهیه وسایل و موادی که موجب تقویت و بازپروری حواس بویائی و چشائی میشود .

ب - معرفی وسایل تقویت بویائی و چشائی و چگونگی کاربرد آنها .

ج - تهیه انواع وسایل تقویت بویائی و چشائی از قبیل :

الف - تهیه انواع بسته های مواد معطر و بودار .

ب - تهیه انواع بسته های ماده زده دار - شور - ترش - شیرین - تند و ...

جلسه هفتم

الف - کسب مهارت و تجربه در تهیه وسایل و موادی که سبب تقویت و پرورش حس لامسه میشود.

ب - معرفی وسایل تقویت بساواشی و نحوه کاربرد آنها.

ج - تهیه و ساخت وسایل تقویت بساواشی :

۱ - وسایل تشخیص ماده و استقامت مواد

۲ - وسایل شکل شناسی

جلسه هشتم

الف - معرفی دسته ای دیگر و تکمیلی از وسایل تقویت بساواشی (لامسه) و کاربرد آنها

ب - فعالیتهای عملی و کارگاهی

تهیه و ساخت وسایل تکمیلی تقویت بساواشی :

۱ - وسایل تشخیص حسی وزن

۲ - وسایل تشخیص ابعاد اشیاء .

جلسه نهم

هدف - الف - تدارک و تهیه و کاربرد انواع مواد و وسایلی که برای تقویت قوای حرکتی کودک مورد استفاده قرار میگیرد.

ب - معرفی وسایل مختلف بدن سازی

ج - تدارک وسایل بدن سازی و طرز استفاده صحیح و مؤثر از آنها .

- تهیه و کاربرد موادی که در تقویت ماهیچه های دست مؤثرند .

- تهیه وسایل هماهنگی چشم و دست .

ب - معرفی وسایلی که در تقویت قدرت طبقه‌بندی و شناخت مؤثر است

جلسه دهم

الف - هدف - آشنائی و تدارک وسایل مورد نیاز برای تقویت قوای ذهنی کودک .

ب - درک تفاوت و شباهت اشیاء ، طبقه‌بندی اشیاء بر حسب یک صفت یا چند صفت

جلسه یازدهم

ب - معرفی وسایل تکمیلی برای تقویت قوای ذهنی :

۱ - درک مفاهیم زبان و سرعت

۲ - تجزیه و ترکیب

۳ - درک ابعاد

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- تهیه تقویم های آموزشی سال و فصل و ماه و هفته و روز و ساعت

- تهیه انواع پازل ها

- استفاده از اشیاء سه بعدی و مسطح .

جلسه دوازدهم

الف - آشنائی با روش استفاده از نقاشیهای ساده و کارتون ها برای تحریک ذوق کودک .

ب - فعالیتهای نظری :

نقاشیهای ساده و روش آموزش آنها به کودکان شغف مانده ذهنی .

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- تهیه و ترسیم طرحهای ساده و کارتون ها از ساده به مشکل .

جلسه سیزدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای

آشنائی با وسایل و تدابیری که برای تقویت تکلم و زبان آموزی کودک ضروری است .

ب - فعالیتهای نظری .

- ارائه روشها و برنامه های تقویت تکلم و زبان آموزی

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی :

- تمرین روش استفاده از نوار ضبط صوت .

- تمرین بازیهای تقلیدی و نمایش .

- تمرین شعور و سرودهای ساده و موزون .

جلسه چهاردهم

الف - هدفهای مرحله ای :

- آشنائی با روش آموزش مجسمه سازی و شکل سازی و مدل سازی به منظور تقویت

هماهنگی قوای مختلف کودک .

ب - روش استفاده از انواع مواد و خمیرها در ساختن مجسمه و مدل های مختلف

ج - تهیه خمیرهای مختلف مجسمه سازی

- استفاده از موم

- روش تهیه مدل و مجسمه های ساده .

جلسه پانزدهم

الف - هدفهای مرحله ای

- آشنائی با نحوه و روش آموزش و تقویت خودیاری و بهداشت فردی کودک .

ب - فعالیتهای نظری

- روش آموزش وسایل مختلف خودیاری و بهداشت فردی شامل :

بازوبسته کردن دکمه ، زیپ ، کمربند و کفش ، پوشیدن و درآوردن لباس ...

و خودشناسی (نام و نام خانوادگی و سن و آدرس) و ...

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- تدارک وسایل خودیاری و بهداشت فردی و تعیین روش آموزش آنها .

جلسه شانزدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای :

- آشنائی با روش طرح بازیهای مختلف آموزشی .

ب - فعالیتهای نظری :

- طراحی بازیهای آموزشی مناسب کودکان عقب مانده ذهنی

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی :

- تمرین چند نمونه بازیهای تقلیدی و نمایش آموزشی .

جلسه هفدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای :

- آشنائی با روش تهیه وسایل مختلف تجسمی و تصویری و تدارک اشیاء مختلف برای تدریس

مواد مختلف آموزشی دوره ابتدائی و قبل از آن .

ب - فعالیتهای نظری :

- روش استفاده از وسایل تجسمی و تصویری برای موضوعات کتابهای ابتدائی از جمله تدریس

درس ریاضیات و خواندن و نوشتن و علوم و ...

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی :

- روش تدارک و استفاده از اشیاء حقیقی و نمونه‌ها و مدلها و ماکت ها و مولاژها .

و تهیه نمونه‌هایی از هر یک

- روش استفاده از تصاویر و ...

جلسه هجدهم

الف - هدفیای مرحله‌ای *

- ارزیابی کارهای انجام شده فردی و گروهی

ج - فعالیتیای عملی و کارگاهی :

- ارزیابی فعالیتها و کارهای عملی انجام شده فردی و گروهی دانشجویان .

روش تدریس علوم تجربی و اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: روشهای فنون تدریس

هدف: آشنائی دانشجویان با محتوای کتب علوم تجربی و تعلیمات اجتماعی دوره ابتدائی و همچنین شناخت روشهای تدریس این محتوای به دانش آموزان.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

علوم تجربی:

۱- شناخت موجودات زنده (انسان، حیوان، گیاه)

۲- زمین و منابع آن

۳- زمین در فضا (مشاهده آسمان در روز، مشاهده آسمان در شب)

۴- آب و هوا (هوادر روزهای مختلف)

۵- حرکت نیرو در نقل و انتقالات

۶- صوت در ارتباطات

۷- آهن ربا و الکتریسیته.

علوم اجتماعی:

آشنائی با مفاهیم ساده اجتماعی از قبیل خانواده، زندگی خانوادگی، شیروروستا، استان و کشور - زندگی ایلی و روستائی و نیز مفاهیمی مانند: آدم و برچم جمهوری اسلامی، نهادهای اجتماعی مثل مدرسه - مسجد - ارگان حکومت و دولت و مفاهیمی از قبیل ملت، امت و قانون اساسی، همفکری و همکاری و رابطه کشورها با هم، شناخت جامعه اسلامی و تأثیر اسلام بر روی اعتقادات درونی و قلبی، انقلاب اسلامی و اهداف انقلاب اسلامی، تأثیر اسلام در رابطه و رفتارهای اجتماعی.

روش تدریس ریاضی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: روشهای فنون تدریس

هدف: آشنائی با اهداف آموزش ریاضی و محتوای کتب ریاضی دوره ابتدائی و روشهای تدریس این مواد.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

هدف از آموزش ریاضیات:

— آموزش اعداد (شناخت مفهوم عدد، مجموعهها، عددنویسی ...)

— آموزش چهار عمل اصلی (جمع، تفریق، ضرب و تقسیم)

— آموزش سکهها و اسکناسهای رایج

— آموزش سال، ماه، هفته و شبانه روز

— آموزش ساعت

— آموزش کسرها

— آموزش واحدهای اندازه گیری

— آموزش اعداد اعشاری

— آموزش ضرب، تقسیم، تفریق و جمع اعداد اعشاری

هندسه:

— مفهوم نقطه و خطوط

— آموزش اشکال هندسی (شناخت اشکال، محیط و مساحت آنها)

— آموزش اجسام هندسی

— آموزش مفهوم زاویه

— آموزش خطوط متوازی و متقاطع

— آموزش احجام

— آموزش مفهوم گنجایش

۵۷

روش تدریس زبان فارسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: روشهای فنون تدریس

هدف: آشنائی دانشجویان با محتوای کتب فارسی دوره ابتدائی و همچنین شناخت روشهای تدریس این محتوی به دانش آموزان .

سرفصل دروس: (۳ ساعت)

— چگونگی یادگیری در دوره قبل از دبستان و دبستان

— هدف از آمدن شاگرد به مدرسه چیست ؟ و چگونگی کار با نوآموز

— هدفهای دوره، آمادگی و نحوه کار در این دوره (جمله و داستان گوئی و شرح تعابیر و تقویت دست

شاگرد برای امر نوشتن و ...)

— چگونگی تعلیم الفبای فارسی (با آخرین روش فعال و موفق)

— برطرف کردن نیاز نوآموز در امر درست نوشتن و درست خواندن در کلاس اول ابتدائی (دیدن

و تجسمی کار کردن، فکر کردن، جمله ساختن — گفتن — نوشتن، خواندن) نقش زبان در تفکر

— برطرف کردن نقایص گفتاری نوآموز (اصلاح تلفظ — اصلاح کلمه — اصلاح جمله) — آ — آموزش

اصول گوش دادن، خواندن و نوشتن

— آموزش پرسش و پاسخ درست .

— بررسی محتوای کتب فارسی دوره ابتدائی .

۵۸

کارورزی در روشهای تدریس

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیشنیاز: روشهای تدریس علوم تجربی و اجتماعی، تدریس ریاضی، تدریس زبان فارسی

هدف: ایجاد تجربه تدریس عملی در یکی از زمینههای علوم تجربی و اجتماعی، زبان فارسی،

ریاضی در مدت یک نیمسال تحصیلی.

سرفصل دروس: (۱۰۲ ساعت)

— تهیه یک واحدکاری در یکی از زمینههای علوم تجربی و اجتماعی، زبان فارسی و ریاضی

باتوافق دانشجو و استاد مربوط به آن درس.

— کارکردن عملی در کلاس در مدت زمان یک ترم روی کل دانش آموزان یک کلاس.

— تشکیل پرونده تحصیلی برای هر یک و تفسیر چگونگی پیشرفت هر یک از دانش آموزان.

۵۹

روشهای بازپروری حرفه‌ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری-عملی

پیشنیاز: روشهای تغییر رفتار

هدف: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان روشهای بازپروری حرفه‌ای میباشد. در این درس دانشجویان منظر نزدیک نمودن کودکان عقب مانده ذهنی به خودکفائی اقتصادی با روشهای بازپروری حرفه‌ای آشنا خواهند شد.

سرفصل دروس:

نظری ۱ واحد (۱۷ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

تجزیه و وظایف شغلی به اجزاء مشخص و انجام هر یک با رعایت ترتیب و با استفاده از تقویت -

کننده‌های مناسب و سایر روشهای رفتاری .

متون تخصصی به زبانهای خارجی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : زبان خارجه (۲)

هدف: آشنا سازی دانشجو با اصطلاحات و متون علمی به یکی از زبانهای خارجی مانند

انگلیسی یا فرانسه و یا در زمینه های روان شناسی و آموزش و پرورش کودکان

عقب مانده، ذهنی و افزایش توانایی دانشجو در استفاده از منابع خارجی .

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

Special Education

Mental Retardation or

Mental Handicap

Definition, Classification, Prevalence

Causes, Psychological Characteristics

کد درس (۶۱)

اختلالهای روانی - حرکتی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس :

یک واحد نظری (۱۲ ساعت) و یک واحد عملی (۳۴ ساعت)

اصول مددکاری اجتماعی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : آشنائی با اصول و مبانی روشهای مددکاری اجتماعی

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- تعریف و تاریخچه مددکاری اجتماعی
- اصول اساسی مددکاری اجتماعی (ارزشهای اساسی - هدفهای مددکاری)
- اصول مددکاری فردی
- اصول مددکاری گروهی
- اساس و تکیه‌گاه مددکاری (شناسائی منابع جامعه - علم رفتار بشری و مددکاری - حمایت از مددجو - تعریف مددجو - درک موقعیت مددجو - درک احساسات و عواطف مددجو و احترام به او - ارزشیابی پیشرفت مددجو - کمک به ایجاد تغییر در طرز فکر مددجو چگونه عرضه کمک در مددکاری) .

د شرح دروس اختیاری

دوره کارشناسی علوم تربیتی با گرایش

آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی

آموزش بزرگسالان

کددرس (۳۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنایی با کلیاتی در آموزش و پرورش بزرگسالان

سرفصل دروس : ۲۴ ساعت

- مفاهیم آموزش بزرگسالان

- فلسفه آموزش بزرگسالان

- خصوصیات آموزش بزرگسالان

- تفاوت بزرگسالان با خردسالان

- تاریخچه آموزش بزرگسالان در ایران

- تفاوت آموزش بزرگسالان در کشورهای پیشرفته با کشورهای در حال توسعه

الف : آموزش فنی و حرفه‌ای

ب : آموزش در عین خدمت

ج : سوادآموزی

د : آموزش رسمی

ه : آموزش غیررسمی

- نیازمندی به آموزش بزرگسالان

روانشناسی تفاوت‌های فردی

تعداد واحد: ۲

کد درس (۳۲)

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: آشنائی با مفهوم تفاوت‌های فردی در روانشناسی و شیوه‌های بررسی آن و شناخت

عوامل موثر در ایجاد تفاوت‌های فردی اعم از عوامل محیطی و وراثتی.

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

مفاهیم و اصول اساسی تفاوت‌های فردی

- تفاوت‌های مشهود در انسان و حیوان

- اندازه‌گیری تفاوت‌ها - توزیع تفاوت‌ها - الگوهای تحقیق در تفاوت‌های فردی - روش‌های

آماري و وسایل نمونه‌برداری - تحقیقات طولی و تحقیقات مقطعی - بررسی

همبستگی‌ها - بررسی تفاوت گروه‌ها

- تاثیر عوامل محیط در تفاوت‌های فردی: دوقلوها در محیط‌های مختلف - کودکان

پرورشگاهی - اثر تجارب پیشین - اثر میزان تحصیلی

- اثر وراثت در تفاوت‌های فردی: بررسی روی حیوانات - شباهت‌ها و تفاوت‌های

خویشاوندان - مطالعه دوقلوها

- تفاوت‌های فردی از لحاظ هوش - استعداد‌های اختصاصی - پیشرفت‌های درسی - شخصیت

و ارزش‌ها

- تفاوت‌های گروهی از لحاظ جنسیت، سن، نژاد و طبقه اجتماعی.

انسان شناسی در اسلام

کد (۳۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف:

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- ۱- بیان مفهوم انسان شناسی و تفاوت آن با آنترپولوژی
- ۲- اهمیت انسان شناسی و ارتباط آن با معارف دینی (توحید، نبوت، معاد، اخلاق) با علوم انسانی
- ۳- بیان ماهیت انسان و ترکیب وی از روح و بدن
- ۴- بیان مبدا مادی انسان (تراب، ماء، کین، صلب، نطفه، علقه، مظهر و جنین) و بیان استقلال نوع انسان و عدم تبدیل از نوع دیگر و رابطه این مطلب با فرضیات روانشناسی و جامعه‌شناسی
- ۵- حقیقت روح و ابزار بودن بدن
- ۶- اصالت روح و ابزار بودن بدن
- ۷- بقای روح پس از مرگ
- ۸- روابط متقابل روح و بدن
- ۹- کرامت تکوینی نوع انسان (خلیقه خدا امانت دار الهی غایت آفرینش جهات طبیعت)
- ۱۰- کرامت اکتسابی انسان بوسیله افعال اختیاری
- ۱۱- بیان مفاهیم اختیار، انتخاب، اراده و نسبت بین آنها
- ۱۲- اثبات اختیار از راه علم حضوری و وجدان
- ۱۳- لزوم اختیار به عنوان اصل موضوع برای اخلاق و تعلیم و تربیت و حقوق و ...
- ۱۴- رد انواع جبری که توهم شده است: الف) جبر طبیعی با وراثت
ب) جبر اجتماعی
ج) جبر تاریخی

د (جبر فلسفی یا ضرورت علی علت و معلولی

ه) جبر الهی (علم الهی- قضا و قدر الهی)

۱۵- لوازم و مقدمات اختیار: آگاهی و دانش، میل و کشش، سنجش بین سود و زیان کار، اراده و تصمیم.

۱۶- انواع شناخت و آگاهی انسان: حضوری و حصولی، جسمی و خیالی و عقلی، بدیهی و غیر بدیهی

عادی و غیر عادی (وحی و الهام و مکشفات) نظری و عملی

۱۷- فطرت: شناخت فطری، کشش فطری

۱۸- ارزشهای اخلاقی و رابطه آنها با بینشها و کششها

۱۹- معیار ارزش و خیر و شر اخلاقی از نظر اسلام

۲۰- کمال حقیقی انسان (قرب به خدا) و راه کلی رسیدن به آن (خدا پرستی)

روانشناسی اجتماعی

کد (۳۴)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد.

هدف:

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

بخش اول: مقدمه و کلیات

- ۱- مقدمه و تاریخچه
- ۲- تعریف روانشناسی اجتماعی
- ۳- هدف و قلمرو روانشناسی اجتماعی
- ۴- روابط روانشناسی اجتماعی با جامعه شناسی مردم شناسی و روانشناسی
- ۵- روشهای تحقیق روانشناسی اجتماعی

بخش دوم: فرد و جامعه

- ۱- مسائل روانشناسی فردی
- ۲- مسائل روانشناسی اجتماعی
- ۳- مسائل روانشناسی اجتماعی
- ۴- بررسی دیدگاههای مختلف در مورد اصالت فرد و جامعه و نقد آنها

بخش سوم: فرهنگ و شخصیت

- ۱- اجتماعی شدن کودک

۲- فرهنگ پذیری در جوامع ابتدائی و جدید

۳- مکانیسمهای روابط فرهنگ و شخصیت

۴- شخصیت اساسی و خصوصیات ملی

۵- برخورد دیدگاههای مردم شناسی- روانکاوی - جامعه شناسی و روانشناسی اجتماعی در زمینه فرهنگ و شخصیت

بخش چهارم: تغییرات جامعه شناسی پدیده های روانی

۱- تحلیل، حافظه، هوش

۳- سایر استعداد های روانی و تغییرات آن بر حسب جوامع

۴- تاثیر متقابل وراثت و محیط

۵- مسائل خود آگاه و ناخود آگاه

۶- شیوه تبدیل رفتارهای فردی به نهادهای اجتماعی در مسائل بیان- زبان- مناسبات میان اشخاص

بخش پنجم: روانشناسی اجتماعی گروه های کوچک

۱- گروه های طبیعی و گروه های مصنوعی

۲- مسئله رهبری در گروه

۳- گروه سنجی و موضع آن

۴- پدیده های گروهی تحقیقات مربوط به آن

بخش ششم: فرد در جمع

۱- انبوه خلق و تاثیر آن بر روحیات و رفتار فردی

۲- تقلید و تلقین پذیری

۳- تاثیر افکار عمومی

۴- تبلیغات و اثرات آن

بخش هفتم: وجهه نظرها و عقاید- احکام قالبی و پیش داوریها

۱- ناهنجاریهای روانی و ناهنجاریهای اجتماعی

۲- علل و عوامل اجتماعی ناهنجاریهای روانی

۳- عوامل اجتماعی و روانی جرم

۴- جرائم در محیطهای مختلف اجتماعی

۵- منشاء قومی و نژادی جرم و جنایت

۶- انواع ناهنجاریها در رابطه با محیط اجتماعی

بخش هشتم: زمینه‌های جدید تحقیق در روانشناسی اجتماعی

۱- عزت نفس

۲- اجتماعی شدن بزرگسالان

۳- مسئله سازگاری و تطبیق

۴- سایر

روانشناسی شخصیت (نظریه‌ها و مفاهیم)

تعداد واحد: ۲

کد (۳۵)

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: روانشناسی عمومی

هدف: آشنایی با نظریه‌های مختلف روانشناسان در مکاتب

مختلف و بررسی نظریه‌های هر یک از آنها در مورد شخصیت.

- آشنایی با روش‌های تحقیق در شخصیت

- آشنایی با اختلالات شخصیتی

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- ۱- مفهوم و معنی شخصیت
- ۲- بحث شخصیت از نظر فلسفی
- ۳- شخصیت از دیدگاه‌های مختلف
- ۴- روش‌های تحقیق در شخصیت
- ۵- انگیزش رفتار و شخصیت و تاثیر عامل بیولوژیکی و اجتماعی در تکوین آن
- ۶- تئوری‌های مختلف شخصیت
- ۷- رشد شخصیت
- ۸- وجدان اخلاقی و تاثیر آن در شخصیت
- ۹- وسائل و مکانیسم‌های دفاعی در شخصیت
- ۱۰- اختلالات روانی طبقه بندی شخصیت‌های ناپه‌نجا بر اساس بیماری‌های روانی.
- ۱۱- درمان اختلالات و بیماری‌های روانی

روانشناسی و آموزش کودکان تیز هوش

تعداد واحد : ۲

کد درس (۳۶)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشناسازی دانشجویان با ویژگیهای رفتاری سرآمدان و کودکانی که از بهر هوش بالایی برخوردارند.

سرفصل دروس : نظری (۳۴ ساعت)

شناخت روشهای تشخیص و کاربرد شیوههای آموزش به منظور استفاده و بهره‌وری از توانایی‌های حد بالای هوشی و روانی کودکان تیز هوش .

روانشناسی و آموزش کودکان ناشنوا

کلاس درس (۳۷)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: آشنائی با علل جسمانی، شیوه‌های تشخیص و فنون ویژه تدریس کودکان
کرو لال و نیمه‌شنوا (از زبان اشاره تا جانشینی با گفتار)

سرفصل دروس: (۳۴ ساعت)

- شناخت علل جسمانی و تمیز انواع آفازی‌ها همراه با ارائه روشهای تدریس
ویژه کودکان کرو لال شامل آشنائی با زبان اشاره و مرحله جانشینی گفتار.

روانشناسی و آموزش کودکان نابینا

تعداد واحد : ۲

کندرس (۳۸)

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با علل جسمانی شیوه‌های تشخیص و فنون ویژه تدریس کودکان نابینا

و نیمه نابینا (شامل آشنائی با خط بریل نحوه کاربرد بریل) .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

شناخت علل ارثی و محیطی نابینایان و نیمه نابینایان ، همراه با ارائه روشهای

تدریس و ویژه کودکان نابینا : شامل آشنائی با خط بریل و تقویت بازده حسی (بساوائی) .

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویمان شاغل به تحصیل می‌توانند براساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی مؤسسه ذی ربط و با رعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که در جدول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجو، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سبانی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجو آن درس‌ها را قبلاً گذرانده است، براساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن درس‌هایی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۵ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مقرر جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری اصلاح نماید.

سید محمد کاظم ناشینی

مدیر ای عالی برنامه ریزی

تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳

شماره ۷۳/۳۶۴۹

پیوست

بسم الله

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

حداقل و حداکثر واحدهای درسی در مقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۳/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری پروندههای آموزشی، حذف، دروس ناموفق و واحدهای غیرضروری و انجام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردند.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختصاص به پایان نامه دارد).

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph.D. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختصاص به رساله داشته باشد).

در این صورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضروری، سقف واحدها را در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقابیل واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۳ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در این صورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحصیلات تکمیلی آن مؤسسه ذیربط است.

رای صادره در جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای درسی در مقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به برهان اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

(امضاء)

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

مدیر شورای عالی برنامه ریزی

۳۱۹